

Neformální výchova dětí v azylovém domě

Jana Augustinová

Bakalářská práce
2014

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

INSTITUT
MEZIOBOROVÝCH STUDIÍ BRNO

Univerzita Tomáše Bati
Institut mezioborových studií Brno
akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jana AUGUSTINOVA**
Osobní číslo: **H118004**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Neformální výchova dětí v azylovém domě**

Zásady pro vypracování:

Zadané a zvolené téma bude zpracováno podle pokynů obsažených v materiálu IMS "Metodika psaní odborného textu a výzkum v sociálních vědách"(IMS 2009). Případně podle dalších materiálů, z nichž některé jsou obsaženy v literatuře připojené k tomuto studijnímu textu. Zejména bude dbáno na dodržování zásad publikační etiky a pravidel společenskovedního výzkumu. Průběžné výsledky práce budou pravidelně konzultovány s vedoucím bakalářské práce.

S vědomím těchto zásad a pravidel a po konzultaci s vedoucím bude práce zaměřena:

- azylový dům pro matky s dětmi, jeho poslání a činnost
- aktivity, činnosti dětí, náplň volného času dětí a prevence sociálně patologických jevů
- faktory ovlivňující matku a dítě v azylovém domě
- spolupráce s institucemi (škola, OSPOD, poradny atd.)

Bakalářská práce bude vycházet z empirických poznatků, součástí práce budou kazusistiky.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

MATĚJČEK, Z. Co děti nejvíce potřebují. 2. vyd. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-058-8.

MATOUŠEK, O. Sociální služby. 1. vyd. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-807367-310-9.

PÁVKOVÁ, J. a kol. Pedagogika volného času. Praha: Portál, 2008. 224 s. ISBN 978-80-7367-423-6.

VOJTKOVÁ, V. Přístupy k poruchám emocí a chování v současnosti. 2. vyd. Brno: MU, 2008. 136 s. ISBN 978-80-210-4573-6.

Standardy kvality sociálních služeb. Centrum "PRO" Boskovice, Boskovice. 2012
Elektronické zdroje.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. František Sýkora

Katedra pedagogiky a psychologie

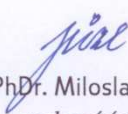
Datum zadání bakalářské práce:

11. listopadu 2013

Termín odevzdání bakalářské práce:

30. dubna 2014

V Brně dne 11. listopadu 2013

doc. PhDr. Miloslav Jůzl, Ph.D.
vedoucí ústavu

doc. PaedDr. Slavomír Laca, Ph.D.
vedoucí katedry

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

JANA AUGUSTOVÁ

Jméno, příjmení studenta

V Brně

16. 4. 2014

Podpis

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu, k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihledne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Ve své bakalářské práci se zabývám analýzou volnočasových aktivit pro děti v azylovém domě. V dětství má velký vliv na rozvoj osobnosti rodina a také sociální prostředí. Realizace neformální výchovy ve volném čase v azylovém domě představuje skutečnou příležitost k tomu, jak prostřednictvím volnočasových aktivit vést děti ke smysluplné náplni volného času a cíleně formovat dětského jedince. Volnočasové aktivity fungují jako prevence sociálně patologických jevů.

Klíčová slova:

Volnočasové aktivity, sociální prostředí, neformální výchova, volný čas, azylové domy, prevence, sociálně patologické jevy

ABSTRACT

In my bachelor thesis I look into the analysis of free time activities of children living in a reception center. Family and social environment is of great significance during childhood. The implementation of informal education during leisure time in reception centers represents a great opportunity to teach children how to use their free time meaningfully and to form their personality. Leisure time activities play a role of social pathology prevention.

Keywords:

Free time activities, social environment, informal education, free time, reception center, prevention, social pathology

Děkuji Mgr. Františkovi Sýkorovi za odborné vedení bakalářské práce a za poskytnutí cenných rad, díky nimž tato práce vznikla. Díky patří také všem mým blízkým, kteří mě během studia podporovali. Dále děkuji svým kolegyním na pracovišti za morální podporu a pomoc, kterou mi poskytovaly během studia a při zpracování bakalářské práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

V Boskovicích dne 14. 4. 2014

.....

Jana Augustinová

OBSAH

ÚVOD.....	8
I. TEORETICKÁ ČÁST.....	10
1 AZYLOVÉ DOMY, JEJICH POSLÁNÍ A ČINNOST.....	11
1.1 NESTÁTNÍ NEZISKOVÉ ORGANIZACE	11
1.2 AZYLOVÉ DOMY V ČESKÉ REPUBLICE.....	12
1.3 PŘÍČINY BEZDOMOVECTVÍ.....	15
1.4 DIECÉZNÍ CHARITA BRNO.....	16
1.5 AZYLOVÝ DŮM BOSKOVICE – CENTRUM "PRO" BOSKOVICE.....	17
1.6 DÍTĚ A JEHO PRÁVA.....	24
2 VÝCHOVNÁ PRÁCE S DĚTMI V AZYLOVÉM DOMĚ BOSKOVICE.....	26
2.1 FUNKCE RODINY.....	26
2.2 NEGATIVNÍ DOPADY NA VÝVOJ DÍTĚTE.....	27
2.3 POJEM VOLNÝ ČAS.....	29
2.4 FUNKCE VOLNÉHO ČASU.....	31
2.5 PEDAGOGIKA VOLNÉHO ČASU.....	32
2.6 DĚTI A VOLNÝ ČAS.....	33
2.7 NEFORMÁLNÍ VÝCHOVA DĚTÍ V AZYLOVÉM DOMĚ BOSKOVICE.....	34
II. PRAKTICKÁ ČÁST.....	42
3 VYBRANÉ PROBLÉMY MATEK S DĚTMI V AZYLOVÉM DOMĚ BOSKOVICE.....	43
3.1 SLOŽENÍ UŽIVATELŮ SLUŽBY AZYLOVÉHO DOMU.....	43
3.2 KAZUISTIKY.....	44
ZÁVĚR.....	63
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ.....	64
SEZNAM OBRÁZKŮ.....	66
SEZNAM TABULEK.....	67
SEZNAM PŘÍLOH.....	68

ÚVOD

Ve své bakalářské práci s názvem **Neformální výchova dětí v azylovém domě** se zabývám otázkou neformální výchovy dětí v azylovém domě v Boskovicích. V tomto zařízení pracuji 15 let. Nejdřív jsem vykonávala funkci vychovatelky – instruktorky, kdy jsem se věnovala přímé práci s uživateli. V současné době v tomto zařízení pracuji jako vedoucí azylového domu.

Za 15 let mého působení v tomto charitním zařízení sleduji, jak se mění nejen klientela matek, ale i dětí v našem zařízení. Dříve vyhledávaly pomoc azylového domu převážně ženy ohrožené domácím násilím, ženy rozvedené. V dnešní době jde spíše o uživatelky, které se dostaly do dluhové pasti, stíhané exekucemi.

V azylovém domě má žena zajištěno bydlení, místo na přípravu stravy, možnost klidné výchovy svých dětí. Vzhledem k tomu, z jakých žena přichází podmínek, jaký zná model své původní rodiny, zvládá výchovu svých dětí s obtížemi. Mnohdy nedokáže vytvářet klidné zázemí, předávat lásku svým dětem. To se odráží v raném i pozdějším životě dítěte. Matku motivujeme, neklademe si za cíl změnit její chování, pomáháme a podporujeme ty, které chtějí jít po nové cestě životem.

Azylové domy pro matky s dětmi jsou zařízení zaměřená především na pomoc ženám - matkám. Snaží se jim pomoci navrátit zpět do běžného způsobu života, zvládnout obtížné situace. V současné době využívá služeb azylového domu stále více uživatelky, kapacity zařízení jsou neustále naplněné. Tato zařízení se zaměřují na pomoc především pro matky, ale je důležité vnímat a upozornit také na děti, které v těchto zařízeních žijí.

Za podstatnou součást pomoci uživatelkám v azylových domech vnímám podporu vztahu matka – dítě. V azylovém domě se snažíme o posílení rodičovských kompetencí, poskytujeme matce pomoc při řešení častých obtíží dětí ve škole, při přípravě na vyučování i při výchovných obtížích.

Hlavním cílem této práce je analýza neformální výchovy dětí v azylovém domě. Za dílčí cíle práce považuji odpovědi na tyto otázky: Jak děti v azylových domech tráví svůj volný čas? Může být prostředí azylových zařízení dostatečně podnětné pro rozvoj zájmů a osobností dětí?

Doba volného času je nedílnou součástí našeho života. Vhodné trávení volného času přispívá k utváření pozitivních postojů, názorů a hodnotové orientace a i ke zdravému životnímu stylu.

Moji bakalářskou práci dělím na část teoretickou a praktickou. Domnívám se, že v tomto tématu se obě části prolínají a nelze je oddělit. Čerpám z webových stránek a materiálů Diecézní charity Brno. Dále vycházím z informací od odborníků a z vlastních zkušeností, které jsem v průběhu své praxe získala.

Pro pochopení tématu jako celku se zaměřuji v první kapitole obecně na pojem azylové domy, jejich poslání a činnost. Popisuji jejich ukotvení v rámci sociálních služeb. Podrobně charakterizuji sociální službu Azylový dům Boskovice, ve které pracuji. Tento azylový dům spadá pod Diecézní charitu Brno, Oblastní charitu Blansko. Za důležitý článek první kapitoly považuji Dítě a jeho práva, kdy volný čas dítěte musí být v souladu s jeho právy.

V druhé kapitole blíže specifikuji Výchovnou práci s dětmi v azylovém domě Boskovice. Shrnuji funkce rodiny, negativní dopady na vývoj dítěte, pojmy volný čas, funkce volného času. Přibližuji obor Pedagogika volného času. V této kapitole se věnuji neformální výchově dětí v azylovém domě, kde popisuji, jak neformální výchovné působení konkrétně probíhá.

V praktické části se zaměřuji již na samotné uživatele. Zpracovávám 5 kazuistik, se kterými jsem se setkala ve své praxi a které poukazují na důležitost výchovného působení v životě lidí. Kazuistiky se zaměřují na děti i na matky žijící v azylovém domě.

Ve své práci jsem uplatnila metodu kvalitativní, v teoretické části většinou analýzu odborné literatury a mediálních zdrojů. Dále jsem využívala techniku pozorování, rozhovorů, přímé práce s dětmi v rámci jejich volnočasových aktivit. Součástí práce jsou přílohy, seznam literatury a jiných zdrojů, ze kterých jsem při práci čerpala.

Jelikož sama v azylovém domě pracuji, považuji za důležité, abychom právě my, pracovníci v pomáhajících profesích, měli ucelené informace z oblasti neformální výchovy. A to zejména proto, abychom svým uživatelům dokázali nabídnout kvalifikovanou pomoc.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 AZYLOVÉ DOMY, JEJICH POSLÁNÍ A ČINNOST

V této části se podrobně zabývám Azylovými domy pro matky s dětmi, které patří mezi služby sociální prevence. Činnost azylové domy vychází ze zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, který upravuje podmínky poskytování pomoci a podpory fyzickým osobám v nepříznivé sociální situaci.

1.1 Nestátní neziskové organizace

V právním systému je vymezení neziskových organizací nejbližší zákon č. 586/1992 Sb., o dani z příjmu, který v § 18, odstavci 7 definuje tzv. organizaci charakteru právnické osoby, která nebyla zřízena nebo založena za účelem podnikání. Podle tohoto zákona sem patří zejména tyto organizace:

- Zájmová sdružení právnických osob, pokud tato sdružení mají právní subjektivitu
- Občanská sdružení včetně odborových organizací
- Registrované církve a náboženské společnosti
- Nadace, nadační fondy
- Obecně prospěšné společnosti
- Obce
- Příspěvkové organizace ¹

V České republice existují dva typy neziskových organizací:

Vládní (státní, veřejné) neziskové organizace, které zabezpečují převážně realizaci výkonu veřejné správy. Jejich opodstatnění je dáno jejich posláním, kterým je podílení se na výkonu veřejné správy na úrovni státu, regionu či obce.

Nestátní (nevládní, občanské, soukromé) neziskové organizace, jejichž existence vychází z principu sebeřízení společnosti, což představuje schopnost určitého společenství lidí žijících a spolupracujících ve vymezeném prostoru, organizovat a vzájemně usměrňovat své jednání. Jejich základní právní formy představují v ČR občanská sdružení, nadace a nadační fondy, obecně prospěšné společnosti, církve

¹ Zákon č. 586/1992, o dani z příjmu, ve znění pozdějších předpisů, §18.

a náboženské společnosti a hlavně církevní právnické osoby, protože ty se zaměřením své činnosti blíží více veřejně prospěšným aktivitám než samotné církve či náboženské společnosti.

V oblasti péče o rodinu a děti působí řada nestátních neziskových organizací, jež provozují jak azylová zařízení, tak poskytují poradenské služby rodinám a dětem v obtížných životních situacích.

1.2 Azylové domy v České republice

Azyl – jde o prastarý nábožensko - právní institut, jenž původně znamenal útočiště, místo, kam se pronásledovaný člověk mohl uchýlit, byl chráněn náboženskou autoritou. Toto útočiště nabízely chrámy, kostely, kláštery. Pojem azyl má v současné době několik významů. Může to být útulek pro ohrožené osoby, uprchlíky, emigranty, kteří nutně hledají v nové zemi přístřeší. Azyl chápeme jako místo, kde se člověk může cítit bezpečně a v klidu.

První útulky se začaly objevovat v devatenáctém století, např. v roce 1875 v Beltonu (USA, stát Texas) pro týrané ženy. Téměř o sto let později v 70 letech 20. století byly otevřeny azylové domy pro ženy, které se staly obětí domácího násilí, a to v Austinu a Houstonu.

Základním cílem sociální politiky první Československé republiky bylo zlepšit sociální poměry širokých vrstev obyvatel (válečných veteránů, nezaměstnaných, mládeže, válečných vdov a sirotků). V letech 1918 - 1948 působily sociální pracovnice v různých oblastech (péče o rodiny a jednotlivce, chudinská péče, noclehárny, zaopatřovací ústavy, vystěhovalecké stanice, přechodné útulky, nádražní mise, sociální první pomoc, sociální a právní ochrana mládeže, sociální poradny aj.). V letech 1948 až 1989 byly na našem území sociální služby plně závislé na státu a státních úřadech a byly také jimi financované a organizované. Režim té doby měl za to, že všechny sociální problémy (chudoba, nezaměstnanost, kriminalita, násilí) jsou dočasné a zmizí, jakmile zmizí třídní rozdíly mezi lidmi.

Po revoluci v roce 1989 se sociální práce dostává do popředí. Hlavními cílovými skupinami se stali prostitutky, vězni propuštění na amnestii, bezdomovci, uprchlíci a v neposlední řadě menšiny.

Počátkem roku 1990 po politickém převratu, začínají vznikat v České republice azylové domy, které jsou určeny lidem bez domova. Zakládají je státní instituce, obce nebo nestátní

organizace. Na našem území České Republiky zaznamenáváme i činnost Armády spásy, která vybudovala síť azylových zařízení.

V roce 2002 dochází k významnému posunu v poskytování sociálních služeb a to díky přijetí Standardů kvality sociálních služeb Ministerstvem práce a sociálních věcí České republiky. Na základě těchto standardů dochází ke sjednocení požadavků na kvalitu poskytovaných sociálních služeb. Je definována úroveň kvality, kterou musí poskytované služby dosahovat.²

V roce 1993 bylo také založeno občanské sdružení - Sdružení azylových domů (S.A.D.) - národní střešní organizací, která se věnuje výhradně podpoře služeb sociální prevence.

Základní cíle tohoto sdružení jsou:

- „*Spolupracovat s dalšími organizacemi, které se zajímají o problémy lidí bez přístřeší.*
- *Vytvořit kooperující síť azylových domů a dalších typů služeb poskytujících pomoc lidem v nouzi.*
- *Vytvářet jednotnou platformu pro jednání se státními, zákonodárny a samosprávnými orgány na všech úrovních veřejné správy.*
- *Vykonávat poradenskou, vzdělávací, konzultační a informační činnost určenou svým členům.*“³

Sdružení azylových domů v současné době sdružuje víc jak 100 azylových domů nejrůznějších typů a různých typů služeb, poskytující pomoc. Ve sdružení fungují azylové domy státní, nestátní, církevní i obecní. Jedná se o domy pro muže, ženy, matky s dětmi, seniory a domy na půli cesty. Členství se považuje za prestižní záležitost. Do sdružení je přijat azylový dům na základě písemné žádosti a musí splňovat kritéria kvality v oblasti poskytování sociálních služeb. Všechny tyto azylové domy spojuje jedna myšlenka a to pomoc lidem bez domova.

Termínem **bezdomovec** je označována osoba, nemající domov či možnost dlouhodobě využívat nějaké přístřeší. Termín bezdomovectví pak označujeme způsob života

² ČERMÁKOVÁ, K., JOHNOVÁ, M., *Zavádění standardů kvality sociálních služeb do praxe*. 1. vyd. Praha : Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2002. s. 56.

³ *Poslání a cíle S.A.D.* [online]. [cit. 28.3.2014].

Dostupné na [www: <http://www.azylovedomy.cz/poslani-a-cile-s-a-d/>](http://www.azylovedomy.cz/poslani-a-cile-s-a-d/).

této osoby a existenci tohoto jevu. Bezdomovectví je problémem hlavně větších měst a většinou je spolu s dalšími negativními faktory, doprovázeno sociální izolovaností a psychickým strádáním.

Azylový dům specifikujeme jako zařízení, které slouží pro práci s lidmi bez přístřeší a lidem v nouzi, které jim nabízí potřebnou pomoc na určitou dobu. Klienty azylových domů jsou lidé, kteří z různých důvodů ztratili nebo opustili svůj domov, byt, ubytování. Neumí vyřešit komplikované problémy s tím spojené a hledají nebo přijímají pomoc formou sociální služby azylového domu.

Azylové domy představují komplex služeb, které poskytují důstojnou, individuální, nepřetržitou pomoc osobám, které se ocitnou v krizové situaci. Plní funkci reintegračního zařízení, které zachycuje, ubytovává a za pomoci širší spolupráce pomáhá hledat další uplatnění či zakotvení pro lidi bez přístřeší a pro lidi v nouzi. Toto zařízení je určeno pro muže, ženy a matky s dětmi, převážně pro ty, kteří mají občanství ČR. Dále pomáhá, dle svých možností všem, kteří se na azylový dům obrátí.

Nejedná se pouze o běžnou ubytovnu, ani o noclehárnu. Součástí nabídky je nabídka pomoci (sociálně terapeutické, vzdělávací, výchovné, aktivizační), která napomáhá a podporuje klienty při řešení své situace. Azylový dům rovněž nezastupuje funkci jiných ústavů (záchytná stanice, psychiatrická léčebna, dětský domov, domov důchodců, zdravotnické zařízení apod.)

V České republice existuje několik typů azylových domů (pro muže, ženy a matky s dětmi, pro celé rodiny).

Azylové domy a noclehárny pro bezdomovce

Bezdomovcům (většinou mužům, ale i ženám) a lidem, vracejícím se z výkonu trestu poskytují dočasné ubytování (zpravidla přenocování nebo ubytování na několik dnů), výdej stravy popřípadě možnost její přípravy, hygienu, poradenství a výchovné, vzdělávací a aktivační služby a pomoc v prosazování práv a zájmů.

Azylové domy pro matky a děti

Nejde o běžný útulek pro bezdomovce. Matky s dětmi potřebují svoje soukromí a děti řádnou péči. Matka, která žádá o ubytování v azylovém domě, svým způsobem do této péče patří, protože si sama v dané situaci neumí poradit. Azylové domy jsou určeny ženám s dětmi v obtížných rodinných situacích a mladým dívkám, které si musejí poradit

s nechtěným těhotenstvím. Poskytují dočasné ubytování (zpravidla na půl roku s možností prodloužení). Umožňují možnost přípravy stravy a hygienu. Dále zajišťují základní sociální poradenství, výchovné, vzdělávací a aktivační služby a nabízí pomoc v prosazování práv, oprávněných zájmů.⁴

Domy na půl cesty

Jde o časově omezenou komplexní službu klientům, kteří se ocitli v obtížných životních situacích. Základ služby tvoří poskytování bydlení a sociálního tréninku, zaměřeného na rozvoj psychosociálních dovedností a dalších schopností klienta. Jejich činnost musí být přizpůsobena specifickým charakteristikám cílové skupiny. Za cíl svojí pomoci si kladou zapojení do samostatného běžného života.

1.3 Příčiny bezdomovectví

Obvyklými příčinami bezdomovectví u mužů bývají faktory materiální a osobní, méně pak vztahové a institucionální. Charakter bezdomovectví u mužů je více veřejný.⁵ Jako hlavní příčiny bezdomovectví u žen se objevují především faktory vztahové, problémy v partnerských vztazích. Většina žen je vdaných a v častých případech jde ruku v ruce s domácím násilím. Matka, která žije se svými dětmi na ulici, nemůže v těchto podmínkách naplňovat základní rodičovskou zodpovědnost.⁶ V takovém případě orgány sociálně-právní ochrany dětí zpravidla podávají návrh na nařízení předběžného opatření.⁷ I přesto se skupina matek žijících bez domova v naší společnosti najde. Matky bezdomovkyně se od ostatních skupin liší tím, že je nepotkáme na ulici, ale snaží se vyhnout riziku a vážnému ohrožení a to tím že vyhledávají pomoc dřív, než o domov přijdou. Nejčastěji se stává, že matka s dítětem žije zpočátku v utajení po svých známých či v nějakém nevyhovujícím prostoru. Matka si většinou brzo uvědomí, že toto není vhodné řešení její krizové situace. Velmi často

⁴ Zákon č. 108/2006, o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, §57 Azylové domy.

⁵ HRADEČTÍ, I., V. *Bezdomovectví – extrémní vyloučení*. 1.vyd. Praha : Naděje, 1996. s. 45.

⁶ V zákoně č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů, je druhá část tohoto zákona věnována rodičovské zodpovědnosti. Rozhodující úlohu ve výchově dětí mají jejich rodiče. Při výkonu práv jsou rodiči povinni chránit zájmy dítěte a vykonávat nad ním dohled, který odpovídá stupni jeho vývoje. Rodiče mají ze zákona právo užít přiměřených výchovných prostředků, které nesnižují důstojnost dítěte, neohrožují jeho zdraví, tělesný, rozumový, citový a mravní vývoj.

⁷ Dle zákona č 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějším předpisů – pokud by se dítě ocitlo bez jakékoliv péče nebo je-li jeho život či zdraví vážně ohroženo, je orgán sociálně právní ochrany dětí povinen podat Návrh k soudu na vydání předběžného opatření dle §16.

bývá také upozorněna OSPODem či svými známými. Nezbyvá jí než vyhledat azylové ubytování.

Myslím si, že situace lidí bez domova se stává v současné společnosti závažným sociálním problémem a bude nutné spoluvytvářet koncepci péče o lidi bez domova.

1.4 Diecézní charita Brno

Na základě hodnot křesťanské lásky k bližnímu a vědomí lidské důstojnosti nabízí Diecézní charita Brno pomocnou ruku lidem, kteří se sami o sebe nedokáží postarat, ať již v důsledku stáří, fyzického či duševního handicapu nebo nepříznivých sociálních podmínek. Charita zároveň usiluje, aby vůči lidskému utrpení a nouzi nezůstávala lhostejná celá společnost.

*„Posláním Diecézní charity Brno je především pomáhat těm nejpotřebnějším, a to na základě vědomí rovnosti a neopakovatelné hodnoty lidství. Charita chce vždy podporovat lidskou důstojnost a právo na rozvoj osobnosti. Jejím cílem je poskytnout péči tam, kde zcela chybí, nebo ji doplňovat. Proto nabízí své služby a snaží se zaměřit pozornost společnosti na utrpení, nouzi a na situace, ve kterých je ohrožena důstojnost člověka.“*⁸

Diecézní charita Brno vyvíjí svoji činnost především v oblasti sociální pomoci, zdravotní péče, humanitární pomoci v tuzemsku i zahraničí a v podporování základních lidských práv a svobod.⁹

Finanční a hmotné prostředky získává Diecézní charita Brno od domácích i zahraničních dárců, orgánů státní správy a místních samospráv, církevních sbírek, darů fyzických osob, od humanitárních nadací, z výnosů vlastní činnosti a benefičních akcí.

Diecézní charita Brno působí na území brněnské diecéze, která zahrnuje takřka celé území Jihomoravského kraje a část Kraje Vysočina a její strukturu tvoří deset územních celků, spravovaných vždy jednou oblastní charitou: Brno, Blansko, Břeclav, Hodonín, Jihlava, Rajhrad, Tišnov, Třebíč, Znojmo a Žďár nad Sázavou.¹⁰

Pod Oblastní charitu Blansko spadá také Azylový dům Boskovice.

⁸Poslání Diecézní charity Brno. [online]. [cit. 28.3.2014].

Dostupné na www: < <http://dchb.charita.cz/diecezni-charita-brno/>>.

⁹Poslání Diecézní charity Brno. [online]. [cit. 28.3.2014].

Dostupné na www: < <http://dchb.charita.cz/diecezni-charita-brno/>>.

¹⁰ Tamtéž.

1.5 Azylový dům Boskovice – Centrum “PRO“ Boskovice

Centrum “PRO“ Boskovice představuje komplex tří sociálních služeb, které poskytují pomoc a podporu matkám a jejich dětem. Služby azylového domu, sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi a charitní poradny se prolínají. Zkratka “PRO“ znamená pro rodiny a oběti.

Centrum “PRO“ Boskovice spadá pod Oblastní charitu Blansko, která zajišťuje svoji činnost v blanenském a boskovickém regionu.

Azylový dům

Azylový dům nabízí ubytování a podporu matkám a ženám v nepříznivé sociální situaci spojené se ztrátou bydlení dle zák. 108/2006 Sb. Motivuje ženy, aby s využitím svých schopností a sil a s přiměřenou podporou a pomocí pracovníků začaly žít a byly schopny žít běžným způsobem života v přijatelné kvalitě života. Azylový dům nabízí a poskytuje ubytování, pomoc při zajištění stravy, pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí. Zařízení poskytuje matkám – uživatelkám komplexní materiální a sociální zázemí, také sociální doprovod vedoucí k osamostatnění uživatelky.¹¹

Služba Azylové domy je významnou pomocí uživatele a jejímu dítěti. Děti vyrůstající v nepřírodných podmínkách bývají v dospělosti nejvíce ohroženy sociálním vyloučením.

Adresa zařízení: Centrum “PRO“ Boskovice, Dukelská 12B, 680 01 Boskovice

Cíl služby

„Cílem této služby je, aby se matky/ženy s dětmi, dokázaly postarat o sebe a své děti, zajistit a vést samostatný plnohodnotný život v běžné společnosti.“¹²

¹¹ Standardy kvality sociálních služeb Azylového domu Boskovice, Boskovice 2014, Standard č. 1.

¹² Tamtéž.

Poslání

Posláním sociální služby Azylové domy je poskytnout ubytování matkám/ženám s dítětem/děťmi a těhotným ženám (dále jen matky/ženy s dětmi), které se ocitly v nepříznivé sociální situaci spojené se ztrátou bydlení. Nabízet jim individuální pomoc a podporu, aby s využitím vlastních schopností vyřešily svou sociální situaci.¹³

Cílová skupina

- *matky/ženy s dětmi, těhotné ženy od 18 let věku v nepříznivé životní situaci*
- *osoby (matky/ženy s dětmi) v krizi*
- *oběti (matky/ženy s dětmi) domácího násilí*
- *oběti (matky/ženy s dětmi) trestné činnosti*
- *oběti (matky/ženy s dětmi) obchodu s lidmi*
- *osoby (matky/ženy s dětmi) bez přístřeší*

Za děti se považují nezaopatřené děti a mládež od 0 – 26 let.

Zásady služby

- *pomáhat potřebným bez rozdílu pohlaví, rasy nebo náboženského přesvědčení*
- *zachovat důstojnost a respekt ke každému člověku*
- *resocializace - znovuzakotvení matky/ženy ve společnosti*
- *podpora a vedení klientky k postupné nezávislosti na poskytované službě*
- *podpora a vedení klientky k samostatnosti při řešení své životní situace*
- *individuální práce s klientkou*
- *týmová práce*
- *naplnění kapacity azylového zařízení*
- *poskytování služby na dobré úrovni na základě standardů kvality soc. služeb*
- *podpora vhodného výchovného prostředí pro dítě*
- *podpora uživatelky při péči o nezletilé dítě zahrnující zejména péči o jeho zdraví, jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj*

¹³ Standardy kvality sociálních služeb Azylového domu Boskovice, Boskovice 2014, Standard č. 1.

- *ochrana práv dítěte na příznivý vývoj*¹⁴

Poskytnutí ubytování se základním vybavením bytové jednotky s vlastním sociálním zařízením na dobu nezbytně nutnou, nejdéle však jeden rok, pro vyřešení nepříznivé sociální situace.

Základní sociální poradenství - jedná se o pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí. Zprostředkování odborné pomoci: psychologa, právníka.

Místní a časová dostupnost poskytované sociální služby

Služba je realizována v jednopatrové budově. Vlastníkem objektu je Oblastní charita Blansko. V azylovém domě je ženám/matkám k dispozici 10 pokojů s vlastním sociálním zařízením a kuchyňkou. Jeden z pokojů je zařízen bezbariérově. Uživatelky mají dále k dispozici společné prostory, tj. společenskou místnost – hernu, prádelnu, úklidovou místnost, kočárkárnu, prostory zahrady a dětské hřiště. Prostory azylového domu jsou světlé, čisté, upravené a odpovídají platným obecně závazným normám pro poskytování služby. Služba je realizována nepřetržitě.

Dosah na další instituce: Centrum "PRO" je umístěno v klidové části města Boskovice. V blízkosti je zastávka MHD, která spojuje zařízení s centrem města, s nemocnicí a s nákupními středisky. V blízkosti zařízení jsou 2 základní školy, mateřská škola, praktický i odborný lékař, městský úřad, poštovní úřad, menší samoobsluha.¹⁵

Kapacita zařízení je 10 pokojů, v přepočtu 9 matek a 18 dětí. Služba azylové domy je poskytována nepřetržitě po celý rok. Služba je určena pro uživatelky z okresu Blanska a Jihomoravského kraje, ale v rámci utajení uživatelky bývá poskytována i celorepublikově.

¹⁴ Standardy kvality sociálních služeb Azylového domu Boskovice, Boskovice 2014, Standard č. 1.

¹⁵ Standardy kvality sociálních služeb Azylového domu Boskovice, Boskovice 2014, Standard č. 11.

Průběh sociální služby

Před samotnou realizací služby se uskuteční první kontakt se zájemkyní o poskytovanou službu. Probíhá buď osobně, telefonicky, emailem, prostřednictvím příslušného orgánu: OSPOD, Policie ČR, intervenčního centra nebo rodinných příslušníků.

Zájemkyni informuje pracovnice v sociálních službách o nabízené sociální službě, v případě zájmu o realizaci služby. Podle potřeby se kontaktuje s příslušnou sociální pracovnící uživatelky nebo s oddělením sociálně právní ochrany dětí.

V případě oboustranné dohody následuje další postup dle Metodiky a pravidel přijímací procedury a samotný nástup do azylového domu. Po vyjasnění a upřesnění zakázky uzavírá vedoucí zařízení s uživatelkou písemnou dohodu - smlouvu o poskytnutí ubytování a ostatních sociálních služeb.

Prvních čtrnáct dní probíhá adaptace uživatelky na prostředí. Během této doby je jí věnována maximální pozornost, pracovnice opakují potřebné informace o azylovém domě. Veškeré důležité informace předávají sociální pracovníci.

Realizace služby vychází u jednotlivých uživatelů z aktivně zjišťovaných osobních cílů uvedených v individuálním plánu uživatelky. Každá pracovnice přihlíží k osobnosti uživatelky a podporuje ji, aby se optimálně přizpůsobila dennímu režimu.

Do doby, než je vypracován individuální plán, se pracuje s uživatelkou na základě zvoleného osobního cíle uvedeného ve smlouvě. Při tvorbě individuálního plánu s uživatelkou je přítomen sociální pracovník spolu se vztahovým pracovníkem uživatelky. Při plánování se zaměřují pracovníci především na přítomnost, budoucnost. Nepodceňují přání, sny a vize uživatelky. Vztahový pracovník se aktivně podílí i nadále na vyhodnocování a naplňování individuálního plánu uživatelky.

Pracovnice v sociálních službách provází, radí a podporují matku po celý den, nabízí vhodnou formou volnočasové aktivity nebo pracovní terapie. Motivují uživatelku k osobní iniciativě (péče o děti, o domácnost, vaření, ruční práce, vyhledávání informací na internetu). Sociální pracovnice zprostředkovává doprovod na úřady, informuje uživatelky služeb o jiných institucích nabízejících pomoc, zprostředkovává kontakt s jinými institucemi.

Ukončení poskytování služeb je možné na žádost uživatelky, po uplynutí sjednané doby nebo výpovědí azylového domu, a to pouze v případě hrubého porušení domovního řádu, nebo jeho opakovaného porušování.¹⁶

Personální zajištění služby Azylový dům

Sociální službu v azylovém domě zajišťuje sedm zaměstnanců. Personál je sestaven tak, aby při minimální mzdové náročnosti a za dodržení norem ze Zákoníku práce byly naplňovány Standardy kvality sociálních služeb.

Základní filosofií v Centru “PRO“ Boskovice je týmová spolupráce. Jde o vzájemnou spolupráci všech, která vyžaduje dobrou komunikaci mezi jednotlivými pracovníky s ochotou vytvářet na pracovišti dobré vztahy a také profesionální vystupování.

Dobré vztahy na pracovišti a dobře odvedená, odborná práce zvyšuje důvěryhodnost zařízení pro klienty i širší veřejnost.

Organizace proto klade důraz na etiku a odbornost prováděné práce. Základním nástrojem pro posuzování její kvality je hodnocení kvality prováděné práce a posuzování naplňování etických kodexů a práv klientů. Zároveň také klade důraz na odpovědnost pracovníků a v případě jejího porušování stanoví taková opatření, které jsou v souladu s naplňováním pracovně právních vztahů Zákoníku práce.

Složení zaměstnanců

Vedoucí zařízení je přímo podřízena ředitelce Oblastní charity Blansko. Zodpovídá za odbornou úroveň projektu, za zpracování odborných materiálů, za užívání prostor Centra “PRO“ Boskovice, za hospodaření. Podílí se na zajišťování prostředků potřebných pro provoz zařízení. Zodpovídá za odborné i provozní řízení členů týmu. Konceptně vede sociální práci a také ji vykonává. Propaguje zařízení – komunikuje s médii, úřady, institucemi, policií apod. Řídí se etickým kodexem Oblastní charity Blansko, stanovami Diecézní charity Brno, etickým kodexem sociálních pracovníků ČR. Podporuje cíle a poslání Charity.

¹⁶ Standardy kvality sociálních služeb Azylového domu Boskovice, Boskovice 2014, Standard č. 5.

Sociální pracovnice je podřízena vedoucí zařízení. Vykonává kvalifikovanou sociální práci – provádí sociální šetření, řeší sociálně právní problémy uživatelů, poskytuje sociální poradenství, podílí se na vytváření a realizaci individuálních plánů. Vede sociální agendu a je obeznámena se záznamy ze služebního deníku. Podporuje a pomáhá rozvíjet dobré vlastnosti uživatelů a jejich dětí. Jedná v souladu s posláním azylového domu, s provozním a domovním řádem, dodržuje mlčenlivost o interních záležitostech uživatelů a zařízení. Řídí se etickým kodexem Oblastní charity Blansko, stanovami Diecézní charity Brno, etickým kodexem sociálních pracovníků ČR.

Pracovník v sociálních službách – instruktorka - je podřízena vedoucímu zařízení. Poskytuje dílčí sociální pomoc a provádí dílčí sociální šetření. Je vztahovým pracovníkem klientek a dětí. Vztahový pracovník je pro každou klientku velmi důležitou osobou – prostředníkem při předávání informací, zpětným zrcadlem, rádčem, osobou, která by měla být klientce z instruktorek nejbližší - jejich komunikace by měla být z těchto důvodů oboustranně funkční. Vztahový pracovník má za povinnost klientce pomáhat. Podporuje její sebedůvěru a motivuje uplatnění svépomoci. Vztahový pracovník a klientka úzce spolupracují se sociální pracovníci. Instruktorka se podílí na realizaci individuálních plánů, podporuje a pomáhá rozvíjet dobré vlastnosti klientek a jejich dětí. Jedná v souladu s posláním azylového domu, s provozním a domovním řádem.¹⁷

¹⁷ Standardy kvality sociálních služeb Azylového domu Boskovice, Boskovice 2014, Standard č. 9.

Obrázek 1 Organizační schéma Centra "PRO" Boskovice

1.6 Dítě a jeho práva

V našem zařízení dbáme na nejlepší zájem dítěte, sledujeme stav dětí a stupeň uspokojování jejich potřeb. Děti se učí smyslu pro pořádek, řádu, sebekázní, disciplíně a poslušnosti. Matky pěstují za pomoci pracovníků v dítěti charakter, talent, pracovitost, emoce a rozvíjí tak celou jeho osobnost. Matka je povinná poskytnout svému dítěti všestrannou péči. Stará se také o jeho stravování podle zásad správné výživy, pečuje o bezpečí a zdraví dítěte. Dbá o citový a pohybový rozvoj dítěte. Matky nesmějí ponechat dítě bez dozoru.

V případě, že pracovníci zařízení zjistí nebo mají podezření na opuštění, týrání, ohrožování výchovy, případně zanedbání péče o dítě, jsou povinny tuto skutečnost hlásit orgánu sociálně-právní ochrany dětí.

Práva dětí jsou součástí řady právních dokumentů a předpisů jak vnitrostátních tak mezinárodních. Práva obsažená v ústavních předpisech jsou promítnuta v zákonných předpisech, které hájí a chrání zájmy dítěte. V roce 1924 vznikla Ženevská Deklarace práv dítěte, dále je významnou Všeobecná deklarace lidských práv z roku 1948 a Deklarace práv dítěte z roku 1959, která byla přijata Organizací spojených národů.

Velmi významným mezinárodním dokumentem je zákon č. 104/1991 Sb., Úmluva o právech dítěte, ve znění pozdějších předpisů. Úmluva o právech dítěte byla vyhlášena Valným shromážděním OSN 20. listopadu 1989 v New Yorku. Ratifikační listina Českou a Slovenskou Federativní Republikou byla uložena u generálního tajemníka OSN, deponitáře Úmluvy, dne 7. ledna 1991. Součástí právního řádu České a Slovenské Federativní Republiky se stala 16. února 1991.¹⁸

Úmluva o právech dítěte obsahuje čtyři základní principy:

- **Zákaz diskriminace** – práva, která úmluva obsahuje, nesmí být upřena žádnému dítěti – všechny děti jsou si rovny bez ohledu na rasu, barvu pleti, pohlaví, jazyk, náboženské vyznání a politické nebo jiné smýšlení
- **Nejlepší zájem dítěte** – státy musejí zajistit, že se při jakékoliv činnosti týkající se dětí bude přihlížet k jejich nejlepším zájmům.

¹⁸ Zákon č. 104/1991 Sb., Úmluva o právech dítěte.

- **Právo na život, přežití a rozvoj dítěte** - v maximální možné míře má být zajištěno právo na život, právo na přežití a rovněž fyzický, duševní, citový, sociální, kulturní i rozumový rozvoj.
- **Názor dítěte** – děti by měly svobodně vyjadřovat své názory ve všech záležitostech, které se jich dotýkají a těmto názorům musí být věnována patřičná pozornost.

Dle článku 31 Úmluvy zařazujeme do dětských práv i právo na odpočinek, volný čas a hru:

„1. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznávají právo dítěte na odpočinek a volný čas, na účast ve hře a oddechové činnosti odpovídající jeho věku, jakož i na svobodnou účast v kulturním životě a umělecké činnosti.

2. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznávají a zabezpečují právo dítěte na všestrannou účast v kulturním a uměleckém životě a napomáhají k tomu, aby dětem byly poskytovány odpovídající a rovné možnosti v oblasti kulturní, umělecké, oddechové činnosti a využívání volného času.“¹⁹

¹⁹ Zákon č. 104/1991 Sb., Úmluva o právech dítěte, článek 31.

2 VÝCHOVNÁ PRÁCE S DĚTMI V AZYLOVÉM DOMĚ BOSKOVICE

Děti patří zcela nepochybně k nejdůležitějším a nejpřirozenějším součástem našeho života. Jsou naplněním přirozené touhy většiny manželství. Rodinu vnímáme jako nejdůležitější prostředí pro vývoj dítě od jeho samého početí. Dle Úmluvy o právech dítěte je rodina základní jednotka společnosti a přirozené prostředí pro růst a blaho všech svých členů a zejména dětí, která musí mít nárok na potřebnou ochranu a takovou pomoc, aby mohla plnit svou úlohu.²⁰ Pro dítě je rodina místem uspokojování základních psychických potřeb, především pocitu bezpečí a jistoty. Prostor rodiny má velmi silný vliv na život všech jejích členů. Rodinné prostředí každé dítě výrazně utváří. Pokud nefunguje tak jak má, stává se prostředím patologickým. Přestává plnit své základní funkce a může narušit správný vývoj dítěte a ohrozit další fungování ve společnosti.

2.1 Funkce rodiny

Pokud se zaměříme na funkci rodiny z hlediska kulturních tradic, zjistíme, že každá lidská kultura si přizpůsobovala rodinu svým potřebám a tradicím. Jiná je podoba a vývoj rodiny islámské, japonské, africké, americké aj. V dějinném vývoji společnosti se řada funkcí rodiny měnila. Se změnami společenských podmínek některé ustupovaly do pozadí nebo zcela zmizely, jiné nabývaly na závažnosti. Česká rodina se v důsledku transformačních procesů znatelně vzdálila ustálenému tradičnímu modelu. Rodina je důležitou institucí pro učení se rolím a zejména sociálním dovednostem. Je významnou institucí pro utváření a rozvoj emocí a hodnotového systému. Považujeme ji za nenahraditelnou pro utváření vazeb a vazbového chování mezi členy rodiny. Podstatou existence a největším smyslem rodiny je péče o děti a jejich výchova. Existence rodiny je ale také závislá na utvoření domova, tedy před veřejností skrytého soužití jejích členů, v podobě bytu nebo domu. Funguje jako regulátor nežádoucích činností.

V současnosti se uvádějí tyto funkce rodiny:

²⁰ Zákon č. 104/1991 Sb., Úmluva o právech dítěte, článek 18.

- **Biologická a reprodukční**, včetně funkce ochranné má zabezpečovat udržení života početím a porozením nového člověka. Nejde však jen o to přivést dítě na svět, ale také mu zabezpečit potřebné podmínky života a další jeho vývoj.
- **Emocionální funkce** a tvorba domova (domestikační funkce - být domovem, jistotou, bezpečím) - v rodině je vázána na plně rozvinutého člověka, zralého, odpovědného, pro něhož citový vztah není něčím chvilkovým, ale trvalou bází jistoty a citovým zázemím pro všechny její členy. Jedině se může v prostředí domova odreagovat z problémů, které vznikly mimo rodinu – ve škole, na pracovišti, v politickém životě apod. Mít pocit bezpečí domova je pro dítě důležitá potřeba. Jde o to, že neharmonické dětství může u dítěte také ovlivnit jeho důvěru k lidem.²¹
- **Ekonomická funkce** - správa domova, chod a hospodaření v domácnosti, vztahuje se na všechny členy rodiny a poskytuje v nejširším pojetí svým členům životní jistoty. Ekonomická funkce se netýká jen oblasti materiální, ale postupně přechází do oblasti sociální, duševní až duchovní. Má tedy také v nejširším pojetí poskytovat svým členům životní jistoty.
- **Socializační, výchovná a vzdělávací funkce** - spočívá v opravdovém zájmu o dítě a kvalitní péči o ně, v jeho výchově, v jeho přijetí jeho osobnosti a povahy, porozumění mu v jeho vývoji a potřebách a požadavcích, které nutno včas, náležitým způsobem a s plným zaujetím pro ně uspokojovat, rozvíjet všechny jeho schopnosti a síly. Při tom vždy prosazovat jeho nejlepší zájem a prospěch, ochraňovat jej před nepříznivými situacemi a učit je, aby bylo samo schopno jim čelit a překonávat je. Jejím těžištěm je v podstatě prosazování a ochrana dětských práv, tak jak jsou obsaženy v Úmluvě o právech dítěte.

2.2 Negativní dopady na vývoj dítěte

Za nejzávažnější rizika se považuje pro děti bez domova: rozvrat rodiny, chudobu, sociální vyloučení, domácí násilí a násilí na dětech.

Z psychologického hlediska je důležité, zda je rodina:

- funkční (uspokojuje potřeby všech členů, plní svoje funkce),

²¹ HORNEYOVÁ, K. *Neurážka a lidský růst*. Praha : Triton, 2000. s. 120.

- problémová (rodina hledá řešení problému),
- dysfunkční (neplní více svých funkcí),
- afunkční (neplní žádné funkce, fakticky neexistuje).²²

Rodina, která není schopna zajistit normální vývoj dítěte a plnit požadavky společnosti na jeho výchovu, je označována za rodinu dysfunkční. V dysfunkční rodině existují mezi partnery napjaté vztahy, které narušují rodinné klima, respektive rodinnou soudržnost, bez níž je úspěšná výchova velmi problematická. U některých méně odolných jedinců dochází vlivem těchto napjatých vztahů až k psychické traumatizaci.

Narušené vztahy mezi rodiči, provázené většinou častými hádkami, končí stále častěji rozvodem, který bývá v duševním dozrávání dítěte závažným patogenním činitelem a tento se nejvíce uplatňuje v období pubescence a adolescence. Říká se, že chování a jednání adolescenta lze charakterizovat větou — „jsem to, čemu věřím“. Ale čemu on může věřit, když se mu rozpadá jeho důvěrně známý svět právě v nejobtížnějším období jeho života? Narůstá v něm pocit křivdy a rozčarování, které se následně promítne do hierarchie jeho životních hodnot.

Děti, které se svou matkou přicházejí do azylového domu, pocházejí z rodin dysfunkčních či afunkčních. Práci s dětmi, které spolu s matkou ztratily domov, je ve většině případů ovlivněna rozpadem rodiny, často v souvislosti s domácím násilím. Tyto rodiny vyžadují sanaci rodiny, což představuje celou řadu opatření nejrůznějšího charakteru, které chrání zájmy dítěte. Nejextrémnější podobu sanace rodiny může být zbavení rodičovských práv. Azylový dům představuje u těchto typů rodiny nejkrajnější a mnohdy jediné řešení před odebráním dítěte z rodiny.

Je nutné, aby si rodiče uvědomili, že se dítě postupem věku mění. V nízkém věku je nutná určitá protektivita (obnova) a důsledné vyžadování určitých forem chování, u staršího dítěte je tento výchovný styl zdrojem nedorozumění. Je věcí aktivního vedení rodičů, aby si uvědomili nutnost změny výchovného stylu v souvislosti s vývojem a věkem dítěte.

Děti, které se dostanou se svou matkou do azylového domu, mají za sebou (a někdy i před sebou) život v nevlídných a nevyhovujících podmínkách, ve kterých strádají. Prochází

²² DUNOVSKÝ, J. *Dítě a poruchy rodiny*. 1. vyd. Praha : Avicenum, 1986. s. 28.

sociálním vyloučením, nestabilními rodinnými podmínkami, životem na ulici či nezodpovědností pečující osoby. Děti se nedostává těch nejzákladnějších potřeb. Selhání funkce rodiny, která vyústí v bezdomovectví, se považuje pro dítě ohrožující.

Děti těchto matek považujeme za rizikovou skupinu, protože zastupují další možnou generaci problémových a sociálně hůře přizpůsobivých občanů. Z těchto důvodů by mělo být v zájmu společnosti, aby dětem žijícím v azylových domech byla věnována zvláštní pozornost, která by podporovala jejich všestranný rozvoj a vhodné sociální začlenění a také budování pozitivních sociálních vazeb v jejich širším okolí.

2.3 Pojem volný čas

Hovoříme o činnosti, do které člověk vstupuje s očekáváním, účastní se jí na základě svého svobodného rozhodnutí, a která mu přináší příjemné zážitky a uspokojení. Lidé jsou zvyklí vnímat a hodnotit události ve společenském dění, ale i své vlastní aktivity, své zážitky a svůj život vždy ve spojitosti s časem. Čas je tak pojmem prostupujícím naším životem. Jsou k němu vázány osobní, pracovní i společenské události.

Času lidská populace podřizuje konání. Dokonce mnozí žijí pod neustálým časovým tlakem, mají pocit časového vypětí. Namísto, aby vedli svůj čas, čas ovládá je. Část doby, kterou jedinec využívá pro sebe a s níž může pracovat podle své úvahy, je volným časem.

Z hlediska dětí a mládeže do volného času neřadíme vyučování a činnosti s ním spojené, sebeobsluha, základní péče o zevnějšek a osobní věci, fyziologické potřeby, povinnosti související s chodem rodiny, domácnosti.²³

Volný čas je definuje velké množství odborníků, jejichž názory se určitým způsobem prolínají a překrývají, ale do jisté míry se i odlišují. První vymezení volného času pochází z období starověkého Řecka a to filosofem Aristotelem, který chápe volný čas jako čas na rozumování, čtení veršů, setkávání se s přáteli a poslouchání hudby. Nemělo to tedy nic společného s lenošením a nicneděláním.

„Ve středověku byl volný čas vnímán jako časový úsek, který je věnován rozjímání a modlitbám, ale také různým zábavám, hrám a tancům.“²⁴ V době renesance bylo množství

²³ SLEPIČKOVÁ, I. *Sport a volný čas*. 2. vyd. Praha : Karolinum, 2005, s. 7.

²⁴ HODAŇ, B., DOHNAL, T. *Rekreologie*. 1. vyd. Olomouc : Hanex, 2005, s. 53.

volného času minimalizováno, byla preferována práce a zahálka (volný čas) neměla v tehdejší společnosti svůj význam.

V. Spousta „*chápe volný čas jako zbytkový, který zbývá po splnění všech povinností – pracovních, studijních, rodinných i po uspokojení všech fyziologických potřeb.*“²⁵

Obecně je potom volný čas definován jako „*čas, v němž člověk nevykonává činnost pod tlakem závazků plynoucích ze společenské dělby práce, nebo z nutnosti zachování biofyziologického či rodinného systému.*“²⁶

Za volný čas je považována doba či časový úsek, kde člověk nemá žádné povinnosti, věnuje se činnostem, které ho baví, přinášejí mu radost a uspokojení, ale někdy i obavy či úzkost.²⁷

„*Volný čas jsou činnosti, do kterých člověk vstupuje s očekáváním, účastní se jich ze svobodného rozhodnutí a přinášejí mu příjemné zážitky a uspokojení*“²⁸

Volný čas se považuje z prostor pro ty činnosti, které jsou zaměřeny na rozvoj zdraví osobnosti.²⁹

Volný čas je možno chápat jako opak nutné práce a povinností. Doby, kdy si své činnosti můžeme svobodně vybrat, děláme je dobrovolně a rádi, přinášejí nám pocit uspokojení a uvolnění. Ve volném čase máme možnost věnovat se činnostem, které máme rádi, baví nás a přinášejí nám radost. Má být společností i jedinci prospěšný, umožňovat pozitivní zážitky a podněcovat v člověku tvůrčí síly. Lze ho vyjádřit jako opak doby nutné práce a povinností a doby nutné k znovu nabrání sil. Každý z nás si pod pojmem volný čas představí něco jiného. Běžně do něho můžeme zahrnout odpočinek, rekreaci, zábavu, zájmové činnosti, zájmové vzdělávání i dobrovolně společensky prospěšnou činnost.

²⁵ SPOUSTA, V. *Kapitoly z pedagogiky volného času*. 1 vyd. Brno : Masarykova univerzita, 1996. s. 15.

²⁶ PETRUSEK, M. *Velký sociologický slovník. P-Ž*. 1. vyd. Praha : Karolinum, 1996. s. 156.

²⁷ SLEPIČKOVÁ, I. In HODAŇ B. *Volný čas a jeho současné problémy : sborník příspěvků přednesených na vědeckém sympoziu v Olomouci přednesených ve dnech 20. a 21. května 2002*. 1. vyd. Olomouc : Hanex, 2002. s. 170.

²⁸ HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*. Praha : Portál, 2004, s. 13.

²⁹ SPOUSTA, V. In HODAŇ B. *Volný čas a jeho současné problémy : sborník příspěvků přednesených na vědeckém sympoziu v Olomouci přednesených ve dnech 20. a 21. května 2002*. 1. vyd. Olomouc : Hanex, 2002. s. 171.

2.4 Funkce volného času

Volný čas plní v našem životě funkci výchovně-vzdělávací, zdravotní, sociální a preventivní. Jednotlivé typy výchovných zařízení, instituce a organizace plní tyto funkce v různé míře dle svého charakteru.

Hlavními funkcemi volného času jsou zejména odpočinek, při kterém si jedinec regeneruje pracovní síly. Dále to je zábava, kde jedinec regeneruje duševní zdraví a v neposlední řadě je to rozvoj osobnosti, kdy se dotyčná osoba podílí na vytváření kulturních hodnot.³⁰

Na plnění **výchovně – vzdělávací funkce** je kladen zvlášť velký důraz. Jednotlivé instituce se podílejí podle svých možností na rozvíjení schopností dětí a mládeže, na usměrňování a uspokojování jejich zájmů a potřeb a na formování žádoucích postojů a morálních vlastností.

Prostřednictvím různých činností se děti motivují ke společensky žádoucímu využívání volného času, k získávání nových vědomostí, dovedností i návyků. Jejich úspěchy v zájmových činnostech přinášejí pocit uspokojení a také příležitost k seberealizaci a přiměřenému sebehodnocení. Na základě praktických činností a zkušeností si mladí lidé vytvářejí vlastní názor na život a na svět.

Funkce zdravotní přispívá k usměrňování harmonogramu dne a pomáhá vytvářet zdravý životní styl. To znamená střídání duševní a tělesné činnosti, práce a odpočinku, činností organizovaných a spontánních. Ke zdravému duševnímu vývoji přispívají instituce tím, že poskytují dětem a mládeži pobyt v příjemném prostředí a mezi oblíbenými lidmi a tím jim přinášejí možnost prožívat radost a uspokojení z činnosti. Velký zdravotní význam má i účelně volené, hygienicky nezávadné a estetické prostředí a dostatek prostoru pro činnost.³¹

Důležitou roli hrají v **sociální funkci** instituce. Ovlivňováním volného času dětí a péčí o ně se rodiče do jisté míry zbavují zodpovědnosti v době, kdy jsou v zaměstnání. Instituce pro výchovu mají dále možnost v době mimo vyučování vyrovnávat rozdíly mezi nestejnými materiálními i psychologickými podmínkami v rodinách. Tím významně pomáhají hlavně dětem z méně podnětného nebo konfliktního

³⁰ HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*. 1. vyd. Praha : Portál, 2004. s. 13.

³¹ PÁVKOVÁ, J. a kol. *Pedagogika volného času*, 3. vyd. Praha : Portál, 2002. s. 40.

rodinného prostředí. Velmi významná je sociální funkce těch zařízení, které plní přechodně či trvale funkci rodinné výchovy. Součástí sociální funkce výchovy mimo vyučování je i nácvik komunikativních dovedností, rozvoj sociálních kompetencí a seznamování s pravidly společenského chování.³²

Neméně významnou funkci, kterou plní instituce pro výchovu mimo vyučování, jsou **preventivní a rozvojové výchovné programy pro děti a mládež**. Jsou důležité hlavně v prevenci sociálně patologických jevů u dětí. Prevence je směřována do následujících oblastí: drogová závislost, alkoholismus, kouření, šikanování, vandalismus až kriminalita a delikvence, virtuální drogy, patologické hráčství, záškoláctví, intolerance až rasismus.

2.5 Pedagogika volného času

Pokud se podíváme do řady dostupných českých publikací (Pávková, Hofbauer, Průcha) získáme jednoznačný dojem, že pojem pedagogika volného času pouze nahradil dřívější označení mimoškolní výchova a že tedy jde o aplikovanou pedagogickou disciplínu, která se zabývá reflexí a dalším rozvojem pedagogického „zhodnocování“ volného času, a to zejména u dětí a mládeže.

Použití pojmu pedagogika volného času se pak odůvodňuje zpravidla tím, že se jedná o pojem, který tuto oblast – na rozdíl od mimoškolní výchovy – vymezuje pozitivně a současně ji také rozšiřuje i na jiné věkové skupiny obyvatelstva, než jsou děti a mládež.

Pedagogika volného času je jedním z oborů pedagogiky. Je to společenskovědní obor, věda o výchově ve volném čase, teorie výchovy ve volném čase. Při práci s dětmi školního věku se často používá označení výchova mimo vyučování nebo neformální výchova.³³

Pedagogika volného času se zabývá výchovným zhodnocováním volného času v oblastech: výchova ve volném čase, výchova prostřednictvím aktivit volného času, výchova k volnému času.

Pedagogika volného času má za úkol analyzovat dosavadní vývoj uvedených oblastí, vnášet do nich nové podněty a iniciativy a harmonizovat jejich řešení. Děti a mladé lidi

³² PÁVKOVÁ, J. a kol. *Pedagogika volného času*. 3. vyd. Praha : Portál, 2002. s. 40.

³³ HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času : současné trendy*. 1. vyd. Praha : Portál, 2008, s. 65.

uschopňovat k tomu, aby se za pomoci dospělých (rodičů, vychovatelů, animátorů) a později i samostatně učili vhodné aktivity i realizační způsoby správně volit a zvládat tak, aby byly ve prospěch rozvoje jich samých, jejich sociálního okolí, společnosti a přírody.

Volný čas můžeme vymezit jako časový prostor umožňující člověku vykonávat činnosti dle vlastní svobodné volby. Čas, se kterým člověk nakládá dle svého uvážení a na základě svých zájmů. Doba, která zůstane z 24 hodin – celého dne - po odečtení času věnovaného práci, péči o rodinu, domácnost a fyzické potřeby včetně spánku. Opak doby povinností a doby nutné k reprodukci sil. Čas, kdy vykováváme to, co nás baví, přináší nám uspokojení a radost.³⁴

2.6 Děti a volný čas

Od volného času dospělých se liší volný čas dětí nejen rozsahem, mírou samostatnosti a závislosti, ale i nezbytností pedagogického ovlivňování. Děti mají většinou více volného času než dospělí. Existují však i děti trpící nedostatkem volného času a naopak jsou i jedinci mající volného času nadbytek. Ti, kteří jej neumí vhodně využít. Z tohoto důvodu je tu nutnost umět připravit a nabídnout aktivity volného času, které budou vhodné pro všechny děti.

U dětí má významné místo hra. Jde o to, že u dětí má výchovná zájmová činnost, směřující k duševnímu a pohybovému rozvoji, přednost před ranou specializací.

Děti tráví volný čas v různých prostředích – 8 pater různých volnočasových prostředí: rodina-domov, škola, zařízení pro výchovu mimo vyučování, sdružení dětí a mládeže, obec, média, politika a aktivity státu. Všechny prostředí mají své výhody i nevýhody (míra organizovanosti a možnosti spontánnosti, bezpečnosti, pedagogické vedení, vzory, kontakty s vrstevníky, pozitivní i negativní vzory...).

Pojem výchova mimo vyučování můžeme vymezit uvedenými znaky: probíhá mimo povinné vyučování, probíhá převážně ve volném čase a je institucionálně zajištěna.

Nejaktivnějším obdobím z hlediska množství a náplně volného času je 17. rok života, kdy vrcholí četnost řady aktivit.

³⁴ HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času : současné trendy. 1. vyd.* Praha : Portál, 2008. s. 65.

Výchova se dělí na:

- **Formální výchova** jsou aktivity uskutečněné ve škole nebo v odborně vzdělávacím zařízení. Je zajišťována nebo podporována státem, věkově odstupňována od základního po vysokoškolské vzdělání a zakončeno dokladem o absolvování studia.
- **Informální výchova** obsahuje učení záměrné, cílené a zcela vyplívající z každodenního kontaktu a zkušeností s rodinou, prací, přáteli, médii a vlivy dalších činitelů, kteří působí v blízkosti životního prostředí.
- **Neformální výchova** zahrnuje aktivity člověka probíhající mimo vyučování, ve volném čase např. zájmový kroužek, umělecký soubor nebo sportovní družstvo, členství ve sdružení dětí a mládeže.³⁵

Volný čas zahrnuje dobu odpočinku, rekreace, zábavu, zájmové činnosti, dobrovolné vzdělávání, dobrovolnou prospěšnou činnost.

2.7 Neformální výchova dětí v Azylovém domě Boskovice

V azylovém domě v Boskovicích se zaměřujeme nejen na matku, ale i na dítě. Na to, co tyto děti prožívají, co by samy chtěly znát, zkusit. Hlavním cílem je dětem nabídnout takové služby, aby se rozvíjely jejich dovednosti a schopnosti. Zároveň dbáme na preventivní charakter aktivit.

Matky mají snahu své děti vychovávat, ale vzhledem k tomu z jakého pocházejí prostředí, objevují se u nich s výchovou značné problémy. Je to dlouholetý řetězec. Matkám se mnohdy jejich rodiče z různých důvodů nevěnovali, a tak ony nepřevzaly správné modely ze svých původních rodin. Mnohé vyrůstaly v dětských nebo výchovných ústavech.

Za velký nedostatek v rozvoji dětí z azylového domu vnímám i to, že v našem městě je nedostatek míst v mateřských školách. V době, kdy do mateřské školky nastoupily děti - předškoláci, lépe zvládaly práci v kolektivu, měly naučená pravidla a řád. Lépe se adaptovaly na školní docházku.

Azylové děti mají strach ze své nejasné budoucnosti. Po ztrátě domova se dostávají do naprosto cizího prostředí, což je pro ně velmi zásadní změna, která se týká vztahů

³⁵ PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. 3. vyd. Praha : Portál, 2001. s. 18-19.

a osob. Objevují se kolem nich nové tváře – od spolubydlících po zaměstnance – cizí lidé, které musí najednou poslouchat a respektovat. Jsou nuceny sdílet prostory s lidmi, se kterými je nic nespojuje a musí dodržovat pravidla, která se jim často nezamlouvají. Zažité stereotypy jsou pryč a děti se stávají nejistými. Najednou dítě žije v neustálé úzkosti: „*Jak to zvládnou ve škole? Najdu si tady nové kamarády?*“ apod. Starší děti si uvědomují, že pobyt v azylovém domě není navždy. Ví, že přijde čas, kdy zase budou odcházet jinam a vše začne nanovo.

Učíme matku s dítětem navázat hlubší vztah. Vychovávat dítě formou hry. Matky s dítětem absolvují zájmové kroužky, kde přebírají od pracovnice pedagogické dovednosti. Pod využitím volného času si matky povětšinou představují sledováním televizních programů, počítačových her.

Uvědomujeme si, že máme před sebou uživatelku, která v mnoha životních situacích selhala. Řeší svoji situaci, která je ekonomicky, psychicky i sociálně náročná. Nechť matky věnovat se svému dítěti ve volném čase se těžce odbourává. Souvisí to také s individualitou ženy i dítěte.

Práce s dětmi a efektivní využívání volného času v azylovém domě mělo velmi pomalý průběh. Největší rozvoj nastal až v roce 2007, kdy vznikly Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, které spadají pod komplex Centra „PRO“ Boskovice. *„Posláním služby je návrat rodin s dětmi do běžného života, předcházení kriminality dětí a mládeže na Boskovicku. Podporujeme a pomáháme rodičům ve zvládnání obtížných životních situací. Rodinu podporujeme v její samostatnosti a funkčnosti.“*³⁶ SAS poskytují výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti. *Cílem služby je minimalizace rizik souvisejících se způsobem života rodičů a jejich dětí a rozvoj kompetencí pro samostatný život.*³⁷

Služby poskytují ambulantně nebo terénně rodinám, jestliže je u dětí ohrožen vývoj v důsledku dopadů dlouhodobé krizové sociální situace, kterou rodiče nedokáží sami bez pomoci překonat a u které existují další rizika ohrožení vývoje dětí.

³⁶ Standardy kvality sociálních služeb Sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi Boskovice, Boskovice 2014, Standard č. 1.

³⁷ Standardy kvality sociálních služeb Sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi Boskovice, Boskovice 2014, Standard č. 1.

Cílové skupiny

Nefunkční rodiny, neúplné rodiny, rodiny se sociálně patologickými jevy, zpravidla nízkopříjmové a závislé na sociálních dávkách, ve kterých žijí

- děti kojeneckého věku,
- děti a mládež ohrožené společensky nežádoucími jevy,
- oběti domácího násilí (členové rodiny),
- osoby v krizi (rodiny s dětmi),
- osoby, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy (rodiny s dětmi).³⁸

Povinnosti pracovnice Sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi

- Poskytování služby na dobré úrovni na základě standardů kvality soc. služeb,
- pomáhat potřebným bez rozdílu pohlaví, rasy nebo náboženského přesvědčení,
- podpora vhodného výchovného prostředí pro dítě,
- podpora matky při péči o nezletilé dítě zahrnující zejména péči o jeho zdraví,
- individuální práce s dítětem,
- týmová práce,
- ochrana práv dítěte.

Práce s dětmi žijícími v azylových domech vyžaduje značné nasazení, trpělivost, citlivost a motivaci. Nelze opomenout i matku, která stále zastává funkci hlavního vychovatele. Za důležité považujeme ji získat pro spolupráci, což nemusí být zrovna jednoduchým úkolem. Matka většinou řeší problémy spojené se ztrátou domova. Nemá sílu se zajímat o volný čas svých dětí. Ne vždy matka svou výchovnou roli naplňuje. Svízelná situace, do které se matka se svými dětmi ne vždy vlastní vinou dostala, způsobuje, že na výchovu dětí rezignuje. Mnohdy rezignuje i na hledání řešení své sociální situace, a to i za pomoci pracovníků azylového domu.

Matky s dětmi (jako uživatelky) tvoří v azylovém domě neúplnou rodinu, ve které selhávají mnohé funkce rodiny. Jde zejména o ekonomickou a zabezpečovací funkci.

³⁸ Standardy kvality sociálních služeb Sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi Boskovice, Boskovice 2014, Standard č. 1.

Azylový dům se snaží působit jako podpůrný systém. Problémem poslední doby se stávají i psychické problémy matek. Matky bývají psychiatricky léčeny. To se odráží v celém jejich životě a ve vztahu k dítěti. Nabízíme matkám i dětem charitního psychologa, který pomáhá matce zvládnout osobní problémy související s její krizí. Řeší s ní i problematiku výchovného působení a problémy se školní docházkou dětí.

Děti ubytované v našem zařízení bývají ze začátku nedůvěřivé. Ve škole se potýkají se špatným prospěchem. Získat tyto děti pro různé aktivity se stane velmi komplikovanou záležitostí. Po prvních rozhovorech s matkou a s dítětem se snažíme o zmírnění nedůvěry a nejistoty. Děti azylových matek prošly mnohými těžkými životními podmínkami. Podněty, které dostávají od sociálního prostředí, ve kterém se nacházejí, málo rozvíjejí jejich osobnost. Důsledkem pak mohou být různé formy deprivace, špatné společenské návyky, zvýšená agresivita, nízké sebehodnocení a další. Objevují se u nich lehké mozkové disfunkce, nepozornost a ADHD.

Příprava výchovných a aktivizačních činností

Činnosti připravují pracovníci v sociálních službách pod vedením sociální pracovníce. Program se připravuje pro práci v kolektivu, což jsou zájmové činnosti nebo pro každého individuálně. Zohledňujeme věk dítěte, schopnosti a dovednosti. Dále se zaměřujeme na schopnosti matky, aby mohla být do aktivit zapojena společně s dítětem.

Pracujeme na upevnění vztahu matka dítě, na vzájemné spolupráci, rozvoji osobnosti dítěte. Matkám nabízíme možnost přispět svými nápady v oblasti výtvarných, pracovních, hudebních činností.

Snažíme se o spolupráci se školou v oblasti vzdělávání dítěte, pedagogicko-psychologickou poradnou v řešení výchovných a vzdělávacích omezení, dětským psychologem.

Centrum "PRO" Boskovice patří k menším zařízením. Pracovníci mají tak větší možnost proniknout do problémů dětí a hlouběji působit na problémy každého jednotlivce.

Aktivity pořádané Sociálně aktivizačními službami pro rodiny s dětmi

Mezi aktivity pořádané Sociálně aktivizačními službami pro rodiny s dětmi Boskovice patří Předškoláček, Školáček, Šikulka, Počítačová učebna, Zpívánky pro radost a Jednorázové akce.³⁹

Předškoláček

Předškoláček vznikl na základě poptávky matek ubytovaných v azylovém domě, jejichž děti se z kapacitních důvodů místních mateřských školek nemohou dostatečně připravit na povinnou školní docházku. Předškoláček je sociálně aktivizační činnost určená pro děti předškolního věku z Boskovicka, zaměřená na podporu a pomoc dětem a matkách s přípravou na zápis do 1. třídy a na povinnou školní docházku.

Předškoláček probíhá ve čtvrtek od 9:00 do 11:00 hodin a také po individuální domluvě. Probíhá na bytové jednotce, v odůvodněných případech v kanceláři pracovníc SAS.

Činnosti se mohou účastnit (a je to žádoucí) také matky dětí. Samy matky si někdy neví rady s přípravou svých dětí na povinnou školní docházku – např. rozvoj jemné motoriky, rozvoj hlasového projevu atd. Může to být způsobeno tím, že matky nevědí, jak mají k přípravě dětí přistupovat. Může to být také způsobeno nižším intelektem matky, popř. negramotností matky.

Pracovnice ukazují matkám, jak přípravu dětí na zápis do 1. třídy a přípravu na povinnou školní docházku vést. Seznamují je s tím, co by vlastně měl předškolák umět, jak reagovat na únavu a sníženou pozornost dětí (např. zařazením relaxace, odpočinku, změnou činnosti).

Pracovnice zaznamenávají u každého dítěte jeho počáteční úroveň při vstupu do sociálně aktivizační činnosti, průběh Předškoláčku u jednotlivých dětí – činnosti během Předškoláčku, pokroky, úspěchy i problémy dětí, doporučení. Pracovnice společně s matkou vedou individuální plán rozvoje dítěte. Vše je zaznamenáno v papírové podobě

³⁹ Standardy kvality sociálních služeb Sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi Boskovice, Boskovice 2014, Standard č. 1.

do osobní složky rodiny, matka dostává ze všech setkání písemný zápis a doporučení pro další práci.⁴⁰

Školáček

Školáček je sociálně aktivizační činnost určená prioritně pro děti školního věku z Boskovicka, zaměřená na pomoc se zvládnutím učiva a podporu a pomoc s přípravou na školní vyučování.

Školáček probíhá v úterý od 13:30 do 15:00 a také po individuální domluvě. Za žádoucí považujeme to, aby probíhal v přirozeném prostředí dítěte. Pokud v tomto prostředí nejsou vhodné podmínky, tak probíhá v kanceláři SAS.

Sociálně aktivizační činnosti Školáček se účastní také matky dětí. Pracovnice ukazuje matkám, jak si školní přípravu dětí zorganizovat, jak k ní přistupovat, jakým způsobem s dítětem pracovat, jak reagovat na únavu a sníženou pozornost dětí. Společně procvičují učivo, které dítěti dělá problémy. Pracovnice připravuje matce příklady pro děti na domácí procvičování. Při aktivitě se snažíme klást důraz na individuální možnosti a schopnosti dítěte.

Při doučování zaznamenáváme u každého dítěte v rámci individuálního plánování jeho počáteční úroveň při vstupu do sociálně aktivizační činnosti, průběh doučování - činnosti během Školáčku, pokroky, úspěchy i problémy dětí, doporučení. Pracovnice společně s matkou vedou individuální plán rozvoje dítěte. Individuální plán dítěte je uložen v osobní složce rodiny. Individuální plán, tj. jeho cíle, pokroky dítěte atd. je konzultován a doplňován spolu s matkou dítěte. Vše je v písemné podobě uloženo v osobní složce rodiny a kopie předána rodině.

Šikulka

Šikulka je sociálně aktivizační činnost pro děti z Boskovicka ke smysluplnému naplnění jejich volného času, jejich aktivizaci a rozvoji pro stránce psychické i fyzické. Probíhá v úterý od 15:00 do 16:00 a čtvrtek od 14:00 do 15:00 v prostorách herny azylového

⁴⁰ Standardy kvality sociálních služeb Sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi Boskovice, Boskovice 2014, Metodika č. 18.

domu nebo na přilehlé zahradě. Účastní se jí děti předškolního a školního věku. Aktivita probíhá podle předem připraveného plánu pracovníků.

V naší aktivizační činnosti se snažíme zaměřit na spojení vzdělávacích a výchovných aktivit, relaxačních a odpočinkových činností. Klademe důraz na výchovu a aktivizaci dětí, rozvoj dětí po psychické a tělesné stránce, soužití v kolektivu, radost, dobrodružství ze hry.

Průběh Šikulky se písemně zaznamenává do složky Šikulka, kde je činnost přesně popsána - příprava, účast, průběh zájmové činnosti a hodnocení, průběh činnosti a intervence dětí. Tato složka je uložena v kanceláři pracovníků v uzamykatelné skříňce.⁴¹

Počítačová učebna

Počítačová učebna je nahodilá sociálně aktivizační činnost zaměřená na získávání základních poznatků při práci s počítačem. Základní počítačová gramotnost se stala v dnešní době téměř nutností, tato sociálně aktivizační činnost pomáhá uživatelům v integraci do moderní společnosti. Aktivita probíhá dle domluvy pracovníků s uživateli v prostorách Charitní poradny Centra "PRO" Boskovice. V Počítačové učebně se pracuje podle předem připraveného plánu pracovníků, který respektuje individuální potřeby uživatelů. Mohou se jí zúčastnit jak uživatelky, tak děti.

Pracovnice pomáhají uživatelům se zorientovat v základní práci s počítačem. Pracovnice uživatele naučí např. zapnout, vypnout či restartovat PC, používání české klávesnice a myši, pracovat s ikonami, okny a ostatními ovládacími prvky, základní práce s programy Microsoft office, základní práce s internetem, vytváření, přejmenování souborů či složek. Uživatelé se také učí, jak napsat svůj životopis, žádost o pracovní místo, napsat inzerát atd.

Průběh činnosti se zaznamenává do složky Počítačová učebna, kde je činnost přesně popsána - příprava, účast, průběh činnosti. Po čtyřech setkání provádí pracovník spolu s uživatelem zhodnocení proběhnutých činností a stanovují cíle další práce uživatele v Počítačové učebně.⁴²

⁴¹ Standardy kvality sociálních služeb Sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi Boskovice, Boskovice 2014, Metodika č. 16.

⁴² Standardy kvality sociálních služeb Sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi Boskovice, Boskovice 2014, Metodika č. 49.

Zpívánky pro radost

Zpívánky jsou sociálně aktivizační činnost pro děti z Boskovicka ke smysluplnému naplnění jejich volného času. Probíhají ve středu od 15:00 do 16:00 15:00 v prostorách herny azylového domu. Účastní se jí děti předškolního a školního věku. Děti se na této aktivitě učí nové písničky, tanečky. Hrají pohybové hry se zpěvem, seznamují se s dětskými hudebními nástroji. Děti se formou hry učí vystupovat před ostatními a také se vyjadřovat nevyslovitelné pohybem, zvukem, mimikou.

Jednorázové akce

Každý měsíc pořádají Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi aktivity pro děti k plnohodnotnému trávení jejich volného času a rozvoji osobnosti a sociálních dovedností, které přispívají k zlepšení znalosti prostředí, ve kterém žijí. Děje se tak prostřednictvím her, návštěv kulturních akcí, turistických vycházek, udržování kulturních tradic, oslav a svátků, návštěv divadel a koncertů, kina, besed s odborníkem. Pořádají se oslavy Velikonoc, oslavy Dne dětí, oslavy konce školního roku, karneval, pálení čarodějnic. Mezi tyto akce patří například i letní relaxační tábor, který každoročně pořádáme v charitním areálu v Doubravici nad Svitavou. Tady se děti podílí například na přípravě jídla, úklidu a přebírají do jisté míry spoluzodpovědnost.⁴³

Podle Pávkové největší efekt na dítě mají takové činnosti, které se zaměřují na prožitek dítěte. Tyto činnosti jsou získané jak aktivní činností, prožitkem, tak určitou mírou obtížnosti. Většinou se jedná o hry a výpravy do přírody.⁴⁴ V našem Centru "PRO" Boskovice se tímto snažíme řídit a aktivity tomu přizpůsobovat.

⁴³ Standardy kvality sociálních služeb Sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi Boskovice, Boskovice 2014, Metodika č. 10.

⁴⁴ PÁVKOVÁ, J. a kol. *Pedagogika volného času*. 3. vyd. Praha : Portál, 2002. s. 124.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 VYBRANÉ PROBLÉMY MATEK V AZYLOVÉM DOMĚ BOSKOVICE

3.1 Složení uživatelů služby azylového domu

Tabulka 1 Složení uživatelů služby azylového domu

Rok	Matka	Počet dětí	místo trvalého bydliště
1996	4	7	2x - Boskovice, Špindlerův mlýn, Ústí nad Orlicí
1997	4	6	Svitávka, Ústí nad Orlicí, 2x Boskovice
1998	3	6	2x Boskovice, Svítávka
1999	3	5	Boskovice, Brno, Svítávka
2000	2	5	2x Boskovice
2001	4	6	Benešov, Brodek u Přerova, Boskovice, Velké Opatovice
2002	3	5	Brno, Prostějov, Rájec Jestřebí
2003	8	15	3x Blansko, Petrovice, Boskovice, Ivančice, Svítávka, Moravská Třebová
2004	6	12	2x Prostějov, Plzeň, Hodonín, Boskovice, Křetín
2005	7	14	Nové Zámky, Česká Lípa, Vyškov, Rochov, Kojetín, Brodek u Konice, Hodonín, Nosislav, Křetín,
2006	3	6	Boskovice, Letovice, Praha
2007	16	17	Moravské Málkovice, Vanovice, Prostějov, Boskovice, Sedlčany, Bruntál, Kobylnice, Plzeň, Jirkov, 2x Velké Opatovice, Novousedlice, Žďárná, Brno, Svítávka, Křetín
2008	15	25	Prostějov, 5x Brno, Letovice, Děčín, Pardubice, Těšín, 4x Boskovice, Svítávka
2009	17	30	Prostějov, Adamov, Náchod, 3x Brno, Rájec-Jestřebí, Boskovice, Strážnice, Popůvky, Mariánské Lázně, Tišnov, Bruntál, Havířov, Kopřivnice, Veselí na Lužnici, Vratkov
2010	10	14	3x Brno, Kbelce, Hranice, Sulíkov, Svítávka, Rájec-Jestřebí, Vanovice, Lipová
2011	19	31	3xBoskovice, 1x Uhřetice, 7x Brno, 1x Rájec Jestřebí, 2x Prostějov, 1x Velké Opatovice, 1x Teplice, 2x Letovice, 1x Horní Lhota
2012	13	26	Hrotovice, Jedovnice, Zaječí, Moravský Beroun, Vyškov, 2x Brno, Přerov, Pravlov, Chrudim, Kostice, Spešov, Boskovice
2013	13	23	Boskovice, 7x Brno, Letovice, Kunštát, Prostějov, Svítávka, Horní Lhota

3.2 Kazuistiky

Stěžejní kapitolu praktické části tvoří 5 kazuistik uživatelů, se kterými jsem se setkala ve své praxi a které poukazují na důležitost výchovného působení v životě lidí. Pro své kazuistiky jsem si vybrala matky a děti, které prošly azylovým domem v Boskovicích. Ne všechny informace se podařilo zjistit ve stejné struktuře.

U všech uživatelů byly při spolupráci s nimi použity metody pozorování, rozhovor, vytvoření individuálního plánu, šetření v bytové jednotce.

V kazuistikách řeším základní témata situace uživatele, historii vývoje, rodinnou anamnézu, sociální chování, zájmy a volnočasové aktivity, osobní anamnézu a školní anamnézu, sociální práci a postup sociální pomoc a zhodnocení.

Kazuistika č. 1

Jméno: Jirka

Věk: 9 let, 2. třída

Bydliště: Boskovice

Základní témata:

Základní problémy jsou neurologického původu – u Jirky se vyskytla psychóza. Psychóza je závažný stav, který bych definovala jako neschopnost jednat v souladu s běžným chováním. Jirkovi již byla diagnostikována schizofrenie. Psychózu označujeme jako stav, v němž dochází k poruše kontaktu s realitou. Což znamená, že jinak Jirka vnímá, myslí a prožívá. Tyto psychické poruchy jsou velmi různé a každá je jinak závažná. Jirka má také prospěchové problémy.

Historie vývoje:

Počátek Jirkových problémů je nejasný. Problémy má ale již od útlého dětství. Podstoupil léčbu v diagnostickém ústavu. Jeho problémy ale stále přetrvávají. Nyní užívá na své onemocnění léky, kde pozorujeme kladný výsledek. Jirku čeká poslední tři měsíce školního roku další léčba. Jedná se o dětskou psychiatrickou nemocnici, léčebně – rehabilitační pobyt.

Rodinná anamnéza:

Matka – 34 let

vyučená kuchař – číšník

nezaměstnaná, svobodná

Otec – nezaměstnaný, bezdomovec

Sourozenci – 2 sourozenci (mladší bratr a sestra)

Rodina je romského původu. Jirka pochází ze tří sourozenců. Žije jen se svojí svobodnou matkou a sourozenci v azylovém domě. Matka nepracuje. Rodina žije ze sociálních dávek a je v těžké životní situaci. Jirka s bratrem mají společného otce, který je nezaměstnaný, bezdomovec. Sestra má jiného otce, který pracuje jako zedník. S otcem se nestýká.

Sourozenci mají všichni výchovné, vzdělávací problémy i problémy s přípravou do školy. Matka má malý zájem se s dětmi do školy připravovat. Sama zadaným školním úkolům nerozumí, na vlastní žádost se s pracovníci v sociálních službách učí číst. Neznala správně abecedu, texty v článku si vymýšlí, počítání jí také dělá značné problémy. Bratr Jirky nyní přestoupil do speciální školy.

Rodina vystřídala několik azylových domů v Jihomoravském kraji. Bydleli i v domě v malé vesnici, ale kvůli nepříznivým podmínkám a nedostatku finančních prostředků, museli dům opustit. Do školy chodil Jirka neumytý, oblečení měl špinavé a nevyprané. Což se po příchodu do azylového domu změnilo. Matka nyní pere, vaří, chystá dětem do školy svačiny atd.

Také se potýkají s několika exekucemi. Matka se snaží tento závažný stav řešit. Po odchodu z azylového domu pro matky s dětmi, by chtěla jít bydlet do bytu (podnájmu), kde by vytvořila dětem soukromí.

Sociální chování:

Společenská pravidla Jirka chápe, pro změnu svého chování ale potřebuje pobídku nebo napomenutí od dospělého. Matka ho při špatném chování neokřikne, k výchově přistupuje laxe. Často spolu mluví sprostě, pokřikují na sebe, syn matku vydírá pláčem a hysterií.

Jirka má vytvořenou elementární poznatkovou základnu o přírodě, lidech a jejich životě a kultuře, ve které žije. Co Jirka prožil, viděl nebo slyšel, si zapamatuje, částečně si

to i po kladení otázek na dané téma vybaví a obsah své zkušenosti zvládne reprodukovat, ale nepřesně a útržkovitě. Zkouší projevat svoji tvořivost a uplatňovat fantazii, do činností začíná vkládat svou vlastní představu a realizovat ji.

V prostoru a čase se dobře orientuje, rozlišuje vpravo - vlevo, orientuje se v řadě první – poslední, rozumí dobře jemnějším časovým údajům (včera, zítra, odpoledne apod. – hodiny nezná) v rámci dne. Soustředění je chvilkové, u činnosti dlouho nevydrží, a aby činnost dokončil, potřebuje povzbuzování dospělého. Při rozptýlení, pokyny dospělého přivedou pozornost Jirky zpět, ale pouze na malou chvíli.

Zájmy a volnočasové aktivity:

Zájmové kroužky Jirka nenavštěvuje, pouze sociálně aktivizační činnost Šikulka, která probíhá v azylovém domě. V létě chodí hrát s chlapci fotbal na stadion, v zimě rád bruslí. Matka ho přihlásila do kroužku aikida, ale tam byl pouze jednou na chvíli. Jirka rád vyrábí, stříhá, lepí i maluje a tvoří různé výrobky. Jirka se na hru a další činnosti krátkodobě soustředí, snadno ho vyruší vedlejší podněty.

Osobní anamnéza:

Během těhotenství matka žádné problémy neměla. Je silný kuřák, a to i během všech těhotenství, alkohol nepožívá. Porod proběhl císařským řezem, bez vážnějších komplikací. Porodní váha byla 3 kg a délka 50 cm. Do mateřské školky Jirka nechodil z důvodu častého stěhování.

Zdravotní stav:

Mívá záchvaty, či stavy jako jsou poruchy vědomí. Jirka často nedokáže ovládat svoje chování a někdy bývá velmi agresivní, má také prospěchové problémy. Je dyslektik. Má problém s uznáváním autorit. Vykřikuje sprosté nadávky, nedokáže uposlechnout rozkazu dospělého, také nedokáže uplatňovat základní společenská pravidla. Jirka navštěvuje pedagogicko – psychologickou poradnu.

Školní anamnéza:

Jirka opakuje 2. třídu. Celou dobu školní docházky má problémy s přípravou do školy. Není možné po příchodu ze školy ho přinutit, dělat domácí úkoly nebo jakkoliv připravovat na další školní den. Ve škole ale bývá chválen a prospívá se trojkami

a čtvrkami. V azylovém domě mu bylo nabídnuto doučování. Jirka přišel pouze dvakrát. Vše ho rozptylovalo a nebylo možné ho doučovat. Matka není schopna syna motivovat, aby se doučování účastnil.

Vystřídal také několik základních škol, podle toho, kde zrovna bydleli. I tohle mělo velký vliv na školní přípravu. Jirka se ve škole setkal i se šikanou. Jednalo se hlavně o jeho romský původ.

Ve škole má problémy hlavně v matematice a v českém jazyce. Čtení je pomalé, při psaní zrcadlově otáčí písmena, často písmena vynechává a zaměňuje (r-z,m-n,k-h). Nedokáže pochopit psaní malých a velkých písmen. Pracovní tempo je u Jirky průměrné, občas postupuje zbrkle, impulsivně. Pozornost podléhá dekoncentracím. V jeho řeči se projevuje artikulační neobratnost. Je nejistý v pojmenování základních tvarů. Podle zprávy z pedagogicko – psychologické poradny se jeho intelektové schopnosti nacházejí v pásmu LMP. U Jirky jsou velmi slabé verbální schopnosti a kvantitativní úsudek. Kresba neodpovídá věku, je typická spíše pro mladší věk. Kreslí i píše pravou rukou, tužku drží špetkovým úchopem (tzn. prsty má sevřené v dlani).

Výslovnost hlásek je správná, přetrvává výrazná artikulační neobratnost a nesprávné hlasové asimilace. Ve zrakovém rozlišování jsou zřejmé obtíže v diferenciaci reverzních tvarů, fonematické rozlišování vážne u měkkých a tvrdých slabik a sykavek. Sluchová analýza a syntéza pracuje nad očekávání zcela spolehlivě. Čtenářský výkon je výrazně podprůměrný. Jirka nečte plynule, rád si domýšlí a odhaduje slova. Špatně se orientuje v textu a přeskakuje slova i řádky. Bylo mu doporučeno čtení z tzv. “okénkem“, což Jirka odmítl. Porozumění textu je u něj problém, téměř si nepamatuje, co četl.

Zhodnocení:

Jirkovi je 9 let, opakuje 2. třídu základní školy. Ve škole mu dělá problémy především český jazyk, čtení a matematika. Díky lékům, které užívá, se jeho stav značně zlepšil. Už nebývá tolik agresivní. Jeho záchvaty do značné míry ustoupily. Bohužel jeho stav je stále natolik závažný, že musí podstoupit tříměsíční léčbu v dětské psychiatrii. Jeho příprava do školy je téměř nulová. Matka o toto jeví minimální zájem a chce mít přípravu brzy hotovou, zatěžuje ji to. Sama matka je částečný analfabet. Ve škole nemá chlapec žádné úlevy. Bylo by vhodné zvolit k učení didaktické pomůcky, které by napomohly ke zlepšení prospěchu ve škole. Důležití jsou pro Jirku kamarádi. Je ale hodně ovlivnitelný a často se nechá stáhnout ke špatnostem. V tomto ohledu jsou pro něj vhodné různé aktivity.

Nyní navštěvuje sociálně aktivizační činnost Šikulka, která ho baví. Matka ve své špatné finanční situaci, není schopna zajistit další volnočasové aktivity. Nyní se rodině daří. Otázkou je, co nastane po uplynutí doby pobytu v azylovém domě, kde se matka začala řádně starat o děti a domácnost.

Kazuistika č.2

Jméno: Kateřina

Bydliště: Prostějov

Matka tří dětí, syn 6 let v pěstounské péči, dcera 5 let a syn 8 měsíců v péči matky

Sociální problém:

Matka přišla do azylového domu přímo z ulice, pohybovala se mezi bezdomovci, byla bez finančních prostředků. Byla těhotná. Kamarádka, u které dříve pobývala, odjela do zahraničí. Paní Kateřině se nepodařilo zajistit následné bydlení. Dcera umístěna v zařízení Klokánek. Obrátila se na OSPOD, kde jí pomohli najít bydlení v AD.

Osobní anamnéza:

Klientka jménem Kateřina, narozená v roce 1978, žila v rodině alkoholiků. Z té doby si pamatuje, jak byla zavřená v postýlce a jedla suché rohlíky a rodiče se opíjeli. Od 5 let vyrůstala v dětském domově se sestrou a bratrem. Od 7 let byla umístěna do náhradní rodiny. Náhradní rodiče ji fyzicky trestali za špatné známky, ona od nich třikrát utekla zpět do dětského domova. Vychodila speciální školu, není vyučena v žádném oboru.

Vystřídala více dětských domovů a také utíkala, ale vždy byla vrácena zpět. Při jednom útěku se potkala s pasáky, kteří si pro ni po propuštění z dětského domova přijeli. Bylo jí 18 let. Pracovala pro ně jako prostitutka téměř 10 let. Prodali ji do Německa, kde byla držena proti své vůli 6 let. Zažila znásilnění, bití. V té době otěhotněla, ale při své práci o dítě přišla. Podařilo se jí utéct z nemocnice v Německu a vyhledala svého biologického otce. Ten ji ubytoval a posílal žebrať. Seznámila se starším mužem, který se o ni staral, poskytl jí střechu nad hlavou, po čase se však stal bezdomovcem a Kateřina s ním žila na ulici. Otěhotněla s neznámým mužem a narozený syn jí byl odebrán z porodnice.

Pak střídavě žila v podnájmech a ubytovnách, střídala partnery, každý den požívala alkohol. Se svým novým přítelem bydlela v dřevěné boudě společně s jeho matkou. Následně

Kateřina otěhotněla, dítě si přála a chtěla se o něj starat, vytvořit rodinu. Narodila se dcera Kamila. Docházelo k neshodám, partner se opíjel a paní Kateřinu bil. Matka přítele odešla a Kateřina zůstala sama s dcerou. Opět následovaly ubytovny, nad dcerou byl ze strany OSPOD stanoven dohled. Ve třech letech dítěte byla situace a chování matky neúnosné, došlo k ohrožení základních potřeb dítěte z důvodu nadměrného požívání alkoholu. Matka byla odvezena na protialkoholní záchytnou stanici. Dcera Kamila byla umístěna do Klokánka. Matka za ní pravidelně docházela, chodila s ní na vycházky a brala si ji na víkendy na ubytovnu pak do bytu kamarádky.

Poté paní Kateřina znovu otěhotněla, otec dítěte nastoupil výkon trestu.

Sociální práce:

Osobní cíl uživatelky – získání dcery do vlastní péče, řádná péče o novorozence, abstinence

Postup sociální pomoci:

Paní Kateřina se v novém prostředí azylového domu rychle zadaptovala, stanovila si osobní cíl. Připravuje si dle svých možností a schopností vybavičku pro novorozence, nakupuje drobnosti, co jí její finanční situace dovolí. Ve své bytové jednotce udržuje pořádek.

Dcera Kamila je dočasně v péči Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc FOD Klokánek. Matka dceru dostává opakovaně na celý měsíc. Vztah matka - dcera funguje, ale požadavky ze strany matky k dítěti občas neodpovídají dané situaci. To znamená, že dítě v tomto věku a rozumových schopností není schopné požadavky zvládnout. Dítě v požadavcích má zmatek. Matka nedokáže racionálně řešit problémy, je impulzivní, někdy až hysterická.

Paní Kateřina měla problémy s finančním hospodařením, vařením, vyřizováním si záležitostí na úřadech. Nastavila si za pomoci pracovníků azylového domu finanční hospodaření a rozvrh běžného dne – ranní hygiena, příprava jídla pro dítě i matku, pobyt dítěte venku, úklid, praní, žehlení, příprava na spánek. S dcerou se učí básničky, rozlišuje barvy, stříhá nůžkami. Účastní se s dětmi aktivit pořádaných azylovým domem (výlety, víkendové programy atd). Pracovnice azylového domu ji vedou postupně k osamostatnění, např. v rámci individuálního plánování po vzájemné dohodě.

V azylovém domě jí zprostředkovali pravidelné návštěvy psychologa, terapeuta. Sama matka si požádala o pravidelnou kontrolu dechové zkoušky na alkohol.

Postupně se učí zvládat vzdorovité chování dcery. Dcerka navštěvuje zájmovou činnost Šikulku a hudební kroužek. Ráda tráví čas v dětském kolektivu. Za dobu pobytu v azylovém domě jsou pozorovány pokroky ve vývoji, postupně se rozvíjí řečové dovednosti. Tančí a zpívá, baví ji pohybové aktivity. Citová vazba byla navázána, ale ze strany matky je nedostačující. Dítě vyhledává kontakt a pozornost u jiných pracovníc AD.

Matka spolupracuje s pracovníci AD, řídí se jejich radami. Časem se objevily i jiné problémy. Zaměřili jsme se tedy i na jiné dovednosti, které byly neméně důležité – paní neuměla telefonovat, často požadovala, aby věci za ni vyřizovaly pracovníce. Postupně se učila jednání s úřady, vyplňování formulářů. Vedla deník hospodaření, zapisovala si své příjmy a výdaje a snažila se ušetřené peníze odkládat jako rezervu. Řádně platila platby spojené s ubytováním na AD.

Matka se zajímala se o informace týkající se výživy jejího narozeného syna. Během pobytu v azylovém domě s pomocí sociální pracovníce si paní vyřídila dávky, na které má nárok, podala žádost o přidělení sociálního bytu, podchytila veškeré půjčky a začala je splácet. Podala návrh na zrušení předběžného opatření u dcery. Písemně kontaktuje otce svého druhého dítěte ve věznicí.

Spolupráce s pracovníci Klokánek a OSPOD.

Zpětná vazba z pohledu uživatelky:

Paní Kateřina je odhodlaná dát svým dětem zázemí, bezpečí a chce jim být tou nejlepší mámou. Oceňuje, že sama bez léčení skončila s alkoholem a abstinuje. Dnes už ví, že přednější je jídlo pro děti než alkohol.

Zhodnocení:

Matka za dobu pobytu v AD udělala velký pokrok, jak osobnostní, tak ve vztahu ke svým dětem. Má vyřízené veškeré sociální dávky. Hospodaří si sama s penězi. Prošla znaleckými posudky a získala dceru zpět do své péče. O novorozeného syna řádně pečuje, chodí na lékařské kontroly. Po celou dobu pobytu byly testy na alkohol u uživatelky negativní. Vzhledem k tomu, že si ještě není jistá, zda by dokázala sama zvládat domácnost a výchovu dvou dětí, požádala o pomoc sociální pracovníci a našla si další bydlení v AD. Matka se po ročním pobytu v AD odstěhovala do stejného zařízení.

Na závěr musím dodat, že předpokladem takového úspěchu je spolupráce mezi uživatelkou a pracovníky sociální služby.

Kazuistika č. 3

Jméno: Magda

Věk: 38 let

Bydliště: Boskovice

Matka dvou dětí 14 letý syn v péči prarodičů a 4 letá dcera v péči matky

Sociální problém:

Paní Magda přišla do azylového na vlastní žádost v doprovodu Policie. Před tím do AD několikrát utekla s dcerkou od svého manžela - agresora v noci v noční košili. Paní se potřebovala uklidnit, zhodnotit momentální situaci a pak se vrátila domů.

Osobní anamnéza:

Klientka jménem Magda se vdávala ve 20 letech, otěhotněla za tři roky po svatbě. Bydlela v domku rodičů manžela. Z počátku bylo manželství bezproblémové, narodil se syn Roman. Paní si po čase uvědomovala, že se jí manžel málo věnuje, že mu stačí, když má navařeno, uklizeno, nemá si s ním, co říct. Veškerý svůj čas trávil v práci. Údajně, aby uživil rodinu, paní citově strádala. Po deseti letech se paní Magda zamilovala do muže o osm let mladšího, rozvedla se, plánovala založit novou rodinu.

Její nový partner byl pozorný, veselý, společenský, ukázal jí jiný svět. Syna z prvního manželství si paní do nové rodiny vzít nemohla, partner s tím nesouhlasil a tak ho vychovávají její rodiče. S rodiči má normální vztah, hlavně kvůli synovi. Magda byla šťastná, znovu se vdala a otěhotněla. Novomanželé bydleli v malém bytě, podnájmu. Hned v počátku soužití nastaly problémy. Manžel byl prudší povahy a vyžadoval od manželky poslušnost. Přesto paní Magda počátek nového vztahu považuje za šťastný. Manžel pracoval jako pomocný zedník na stavbě. Stávalo se, že se vracel z práce ve večerních hodinách a byl pod vlivem alkoholu. Vyžadoval každodenní teplou večeři, usedl k televizi a usnul. Po dvou letech začal paní Magdu fyzicky napadat. Žena skrývala svoji bolest, nechodila mezi lidi, styděla se za modřiny a rozbitý ret. Hodně času trávila s malou dcerkou doma a věnovala se domácí práci. Paní neměla nikoho z rodiny, kdo by jí pomohl a tak několikrát utekla do azylového domu. Tam pobyla pár dní a vrátila se zpět domů. Manžel vybral velkou částku

peněz a vše utratil. V té době byl bez práce, nakoupil si domů hodně piv a vodku. Ležel v posteli a vysmíval se manželce, ona vše snášela. Styděla se za to, co se u nich děje, snažila se manželovi ve všem vyhovět, jeho požadavky se však stupňovaly a on vždycky našel něco, za co by ji mohl trestat a ubližovat. Kladla si otázku, proč se toto děje, vždyť spolu přece měli být šťastni.

Po jedné hádce, kdy manžel paní Magdu opět napadl, škrtil, tahal za vlasy, chtěl jí znásilnit, zavolal soused Policii. Paní byla odvezena do nemocnice na vyšetření. Přijela kriminálka, agresora zavezli do cely předběžného zadržení, dostal na 10 dní vykazání. Po návratu měl manžel období, kdy se vzorně staral o rodinu, kupoval dárky a kytky, sliboval a prosil za odpuštění. Paní jeho prosby vyslyšela.

Vše se však za nějaký čas opakovalo, manželovi nestačil jen alkohol. Nosil si domů lehké drogy. Často pil sám celý den, pak se vyspal a začal v noci až do rána. Paní žila v neustálém strachu, co může přijít. Když ji bil, vše snášela. Nechtěla zůstat sama, snažila se rodinu udržet pohromadě. Pak se však vrhnul i na malou dcerku. To už paní nevydržela, za doprovodu policie odešla do azylového domu.

Sociální práce:

Osobní cíl uživatelky: uchránit své dítě od domácího násilí

Postup při sociální pomoci:

Paní Magda do zařízení přišla ve špatném psychickém stavu, nemluvila souvisle, všeho se bála. Její dcera na tom byla podobně. Nechtěla si stále přiznat, čím prochází, byla vyčerpaná a neměla sílu cokoli řešit. Trpěla nespavostí, měla migrény, nemohla se na nic soustředit. Matce a dítěti bylo poskytnuto klidné a bezpečné prostředí. Po nějaké době, kdy se matka i dítě zadaptovali na nové prostředí, přijala nabídku pomoci. Docházela pravidelně do Charitní poradny, k psychologovi, využila pomoci bezplatného právníka.

Pracovnice AD s matkou pracovaly na jejích individuálních potřebách, odbourávaly strach. Uživatelka stále mluvila o svém manželovi a nechtěla mu ublížit. Věřila, že se změní. S pomocí sociální pracovnice si paní Magda vyřídila dávky státní sociální podpory. Spolupracovala s Intervenčním centrem v otázkách domácího násilí. Začala pracovat na navázání hlubšího vztahu se starším synem.

Matka má k dceři velice vřelý vztah, řádně o ni pečuje a plní veškeré její požadavky. Nenechává dceru bez dozoru, dítě bere všude sebou a dcera sedí matce na klíně. Často jí kupuje malé dárky a sladkosti.

Dcera Hanička je po příchodu na azylový dům zakřiknutá, neprůbojná. Drží si od pracovníků odstup, potichu se vyjadřuje. Má problémy s mluvením. Nechce zůstat v místnosti bez matky, okamžitě pláče. Na otázky ze strany pracovníků neodpovídá, matka ji motivuje k mluvení, pak odpovídá za ni. Matka dceru každodenně učí říkanky, barvy, prohlíží si knížky, skládají puzzle. Kladně dceru hodnotí, povzbuzuje, snaží se ji rozesmát. Hanička na matčiny podněty a požadavky dobře reaguje, je klidná a poslušná. Dítě má k matce kladný citový vztah.

Hanička využívala zájmovou činnost Šikulka, ale pouze v přítomnosti matky. Pokud se matka vzdálila, dcera začala plakat. Nejdřív se ke všem chovala nedůvěřivě. Jak k pracovníkům, tak i k ostatním dětem. Po chvíli, když věděla, že je s ní matka, se pouštěla do zájmových činností, malovala, modelovala, kreslila. U žádné činnosti dlouho nevydržela, často si hrávala sama v koutku s hračkami.

Zpětná vazba:

Matka udává, že ve své situaci byla zoufalá, styděla se za své chování, jak vypadá, nedokázala nikoho požádat o pomoc. Díky azylovému domu přehodnotila svůj dosavadní život a chtěla na sobě pracovat. Za tuto pomoc a podporu byla ráda. Chce se řádně starat o dceru a navázat bližší vztah se synem a vše urovnat s rodiči. Na manžela stále myslí.

Zhodnocení:

Paní Magda se svojí dcerkou využila sociální službu azylový dům po dobu 7 měsíců. Domů odešla, když se dozvěděla, že její manžel nastoupí výkon trestu odnětí svobody na 2 roky (napadení pod vlivem omamných látek). V té době využila nabídky terénních Sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi, terénní sociální pracovníce ji pomáhala a podporovala v její momentální situaci. Paní si po čase našla nového přítele. Ani tento vztah nedopadl dobře. Na partnera přišli exekutoři, sepsali nábytek a další věci k zabavení. Všechno však bylo majetkem paní Magdy. Paní pak musela podat exekutorovi návrh na vyškrtnutí věcí ze soupisu movitých věcí, pomáhala jí Charitní poradna.

Paní stáhla žádost o rozvod, začala navštěvovat manžela ve věznicí a čekala na jeho návrat.

Dnes žije paní Magda se svým manželem a dcerou v novém, větším bytě. Dcerka navštěvuje školu, matka pracuje jako sekretářka v soukromé firmě, otec dítěte pracuje pouze sezónně. Paní Magda splácí pravidelně dluhy za svého manžela. Starší syn návštěvy u matky odmítá.

Kazuistika č. 4

Jméno: Petr

Věk: 10 let, 4. Třída

Bydliště: Brno

Základní témata:

Základní problémy jsou neurologického původu a to především omdlávání, bolest hlavy, nekontrolovatelné záchvaty vzteku, agresivity, pláče. Dále je dítě dysortografik, dysgrafik a dyslektik. Další problémem je neuznávání autorit v kolektivu, pokud je sám, nemá s autoritami problém. Problémy mu také činí uplatňování společenských pravidel. Matka řadu z těchto věcí neshledává jako špatné nebo nevhodné. Po vysvětlení a domluvě s pracovníky azylového domu se snaží opatření k omezení těchto problémů respektovat a aktivně se zapojovat, ale stále musí být kontrolována, jelikož část těchto problémů mají se synem společných.

Historie vývoje:

Počátek problémů není jistý. Podle matky ze začátku školní docházky byl bezproblémovým žákem, v první a druhé třídě prospíval s vyznamenáním. Počátek je také nejistý z důvodů neznámosti podrobnějších informací. V tomto věku Petr s matkou často měnili sociální zařízení. Matka pila a dokonce nějakou dobu žili i na ulici, což by teoreticky mohlo být počátkem problémů. Chlapec je vždy velice rád při jakékoliv pochvale nebo úspěchu ve škole. Záleží mu na tom, aby se mu dařilo. Naopak negativní emoce u něj vyvolává návštěva jeho sestry, když se musí dělit o pozornost matky a jeho záchvaty nabírají na četnosti i intenzitě.

Rodinná anamnéza:

Matka 39 let

Základní vzdělání

Vyléčená alkoholička, psychiatr nedoporučuje pracovat

Otec 42 let

Alkoholik, nezaměstnaný

Sourozenci - 4 starší sestry

Matka je vyléčená alkoholička, momentálně již dva roky abstinuje. Během těhotenství s Petrem ve větší míře požívala alkohol a kouřila. Prodělala 12 těhotenství, úspěšně porodila jen 5 dětí. Po porodu Petra, prodělala laktační psychózu. Ihned po porodu utekla z porodního sálu. Dítě dostala do péče až po pár měsících, kdy již byla schopna se o něj postarat. Během odloučení ji nosili sociální pracovníci fotky Petra a snažili se u ní podnítit touhu po svém dítěti. O Petra bylo mezitím postaráno v kojeneckém ústavu. Následně byla matka s dítětem ubytována v azylovém domě, odkud byli díky opakovanému pití matky vyloučeni poté, co jí naměřili 3 promile alkoholu v krvi. Po odchodu z tohoto azylového domu tvrdila, že se nastěhuje k babičce, aby o syna nepřišla. Bohužel to nebyla pravda a žili nějakou dobu na ulici. Pod podmínkou léčení dostali druhou šanci, nyní jsou v azylovém domě pro matky s dětmi v Boskovicích. Matka má psychické potíže, silné deprese, bere léky a navštěvuje psychiatra. Často si mumlá a mluví nebo nadává, nejspíš sama pro sebe a nahlas. Ráda by pracovala jako uklízečka, má k uklízení kladný vztah a je to její koníček, u kterého se uklidní. Psychiatr zapojení do pracovního procesu zatím ze zdravotních důvodů nedoporučuje.

Petr má čtyři sourozence, pravidelně se stýká s 14letou sestrou, která žije v dětském domově. Spolu mají stejného otce. O prázdninách pravidelně navštěvuje matku s bratrem. V chování i studiu je bezproblémová a snaživá. Je astmatička, žádné jiné větší zdravotní potíže nemá. Ostatní sourozenci jsou již dospělí. Jednu sestru zná, o ostatních nemá ani on ani matka žádné informace. Ze strany matky není ani o ostatní děti zájem něco zjistit. Matka tvrdí, že jednu dceru prodala generálnímu řediteli jedné nejmenované automobilky.

Otec je alkoholik, stýká se pouze se starší 14letou dcerou, rád by občas viděl i Petra, matka si to nepřeje. Nemá s ním dobrý vztah a nerada by byla stahována zpět k alkoholu.

Z prarodičů zná pouze babičku z matčiny strany, která trpí gamblerským a o rodinu neprojevuje zájem. Když k ní Petr s matkou přišel v nouzi a neměli kde bydlet, poslala je na ulici.

Sociální chování:

Často nerespektuje autoritu, většinou ve společnosti dalších vrstevníků, pokud je sám nemá s autoritami žádný problém. Společenská pravidla se snaží chápat a respektovat, ale dost často v jejich uplatňování chybí. Důvodem může být i nedostatečný vzor, protože matka, se kterou žije, má v tomto směru také problémy. Pokud někdo dokáže upoutat jeho pozornost, umí s ním bez problémů spolupracovat. V rámci Sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi se pracovníci u něj zaměřují na rozvoj poznatkových zkušeností a společenských pravidel a návyků, protože zde vidí stále nemalé rezervy. V komunikaci s ostatními dětmi je aktivní, komunikuje bez problémů, často se nechává stáhnout s davem. Často se tímto způsobem dostává do problémů, když se nechá stáhnout k nadávkám, rvačkám, útěkům nebo nerespektování autorit.

Kamarády má jak ze školního prostředí, tak i z azylového domu, kde je také dost jeho vrstevníků. Bohužel kamarádi z azylového domu ho strhávají spíše ke zlobení a k děláni problémů. Jsou to například útky z domluvených aktivit nebo negativní přístup k provádění úkolů, které by ho za normální situace bavili.

Přesto, co všechno s matkou zažil, k ní má ryze kladný vztah a je pro něj největší sociální oporou. Raduje se z každé její pochvaly a snaží se jí dělat radost. V poslední době se jeho oporou stává i jeho třídní učitel, který se mu snaží pomoci a vyjít vstříc a sám začal komunikovat s pedagogicko-psychologickou poradnou a azylovým domem. Tyto šance, které Petr dostává, se snaží využívat. Je velice cílevědomý a snaží se dávat si cíle ve svém dalším studiu a zlepšování. A nejen to, on své cíle i dokončuje.

Sociálním faktorem, který Petra dokáže rozhodit a stresovat je například návštěva jeho sestry. Když je sestra u nich na prázdninách jsou jeho záchvaty vzteku, agresivity a pláče výrazně častější a mají mnohem větší intenzitu. Pravděpodobně bude důvodem, že se musí dělit se sestrou o pozornost matky a není tu jenom pro něj. Má potřebu být středem pozornosti. Petr je rád v něčem úspěšný a chválen, a proto je dalším častým původcem sociálního stresu častá kritika ze strany matky, která na něj nešetří ani vulgárními výrazy.

Velice ovlivňující faktor pro něj musela být část dětství strávená na ulici bez domova. Samotný život na ulici musel být pro tak malé dítě obrovský nápor na nervovou soustavu, k tomu jeho spolužáci a vrstevníci museli něco tušit a pro Petra, který

je rád populární a středem pozornosti to muselo být náročné. Nyní se, ale zdá být s touto etapou svého života z části vyrovnaný a dokonce o tom dokáže i sám mluvit.

Zájmy a volnočasové aktivity:

Mezi Petrovy koníčky patří fotbal. Díky tomu, že Boskovický fotbalový klub nabízí dětem z místního azylového domu chodit hrát zdarma na jeho hřiště, začal Petr hrát a velice ho to začalo bavit a vždy se těší na další fotbal.

Baví ho také počítače a hlavně počítačové hry. Především celosvětově populární Minecraft. Často si také hraje se stavebnicí lego a staví z ní podle své fantazie nejrůznější objekty. Jeho zájmy směřují také uměleckým směrem, velmi rád skládá origami a maluje, obě tyto činnosti mu na jeho věk jdou velice dobře až nadprůměrně. Vytváří krásné obrázky, ale pochvaly od matky se nedočká, spíše naopak. Má velkou tvořivost a fantazii a je zřejmé, že ho tyto koníčky baví. Navštěvuje také zájmový kroužek Kutílek při Domově dětí a mládeže v Boskovicích, ve kterém děti pracují se dřevem a tvoří z něj nejrůznější výrobky.

Osobní anamnéza:

Vážnější problémy během těhotenství pravděpodobně nebyly, ale nedá se to říct s určitostí, protože matka během těhotenství kouřila a pila a mnoho si toho nepamatuje. Porod proběhl bez komplikací, váhu ani míru po narození neznáme, protože matka ihned po porodu od dítěte utekla a nechtěla ho. Pár měsíců po porodu strávil Petr v kojeneckém ústavu, pak se vrátil k matce. Do mateřské školy nechodil, na základní škole neměl ze začátku žádné potíže se začleněním ani s učivem. Ty se začali dostavovat až ve 2. - 3. třídě. Po návštěvě pedagogicko-psychologické poradny se zjistilo, že je Petr dyslektik, dysgrafik a dysortografik a byl mu přidělen asistent pedagoga. Nyní ve čtvrté třídě asistenta pedagoga nemá. Po přestěhování do Boskovic mu ve škole nebyl přidělen.

Je trpělivý, pečlivý, samostatný, zvědavý a nápaditý, nemá problémy s výslovností a slovní zásoba odpovídá věku. Umí vyjadřovat a pojmenovat vše co potřebuje. Rozumí slovům i výrazům, zná většinu slov, s nimiž se setkává. Vyslovuje jasně a zřetelně. Koordinaci pohybu zvládá bez obtíží, v prostoru se orientuje dobře. Petr nemá většinou problém přizpůsobit se situaci, ale někdy má velký problém s chováním, mívá záchvaty, projevující se jen tak bezdůvodně (lítostivě pláče, hněvá se, vzteká, chová se odmítavě

a nepřátelsky, vynucuje si pozornost, je agresivní), někdy se předvádí, často se nechá stáhnout davem, občas reaguje necitlivě, když je unavený nebo vyvedený z míry.

Zdravotní stav:

Petrův porod proběhl jako bezproblémový, ani později se u něj nevyskytovali žádné výrazné zdravotní problémy nebo závažné nemoci. Jedinou zdravotní komplikací jsou časté a silné bolesti hlavy, se kterými mohou být spojeny i jeho záchvaty. Tento problém není zatím vyřešen. Petr navštěvuje neurologa, který sice nic nezjistil, ale předepsal léky, po kterých by měly přestat velké bolesti hlavy a i by se měly omezit záchvatové stavy. Po měsíci užívání nebyly vidět žádné výrazně pozitivní vlivy, proto nebyla další série prášků předepsána. Léčba tímto způsobem byla ukončena nedávno, další postup tedy není zatím znám. Petr neprodělal ve svém životě zatím ani žádné vážnější zranění.

Školní anamnéza:

Petr momentálně navštěvuje 4. třídu, jeho začlenění do školního kolektivu je bezproblémové, prokazuje velkou snahu a zájem. Je na něm vidět veliký progres a postupně se snaží odstraňovat svoje nedostatky. Po změně školy mu již nebyl asistent pedagoga znovu přidělen. Ze začátku 4. třídy bylo horší období. Jeho příprava do školy nebyla ideální, často chodil bez pomůcek nepřipravený a bez domácích úkolů, proto učitel kontaktoval Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, kde začal chodit na doučování. Následně se tyto problémy začaly řešit. Zjistilo se, že matka jeho školní připravenost vůbec nekontrolovala, proto se dohodlo s matkou v rámci azylového domu, že každý večer oba přijdou za pracovníci, které zkontrolují plnění Petrových povinností na další den.

Od té doby matka dobře spolupracuje a snaží se tyto povinnosti plnit a problém přestal být aktuální. V doučovacím programu Školáček se pracovníci snaží pracovat na jeho zlepšení, hlavně na poruchách učení. Učí zde Petra používat pomocná okýnka, díky kterým se již podařilo odstranit v relativně krátké době dvojité čtení. Dalším problémem bylo používání měkkého i a tvrdého y. V tomto směru se podařilo nemalé zlepšení a chybuje zde pouze výjimečně, a to ve slovech, kde se při různém významu píše i/y. Při zlepšování této části pravopisu bylo používáno didaktické pomůcky k propojení smyslových vnímání za pomoci mačkání měkké nebo tvrdé kostky podle příslušného písmene. Poslední doporučenou didaktickou pomůckou je bzučák, podle kterého se Petr učí poznávat dlouhé a krátké samohlásky, což mu při psaní dělá největší problémy. Nedávno začal v rámci školy navštěvovat dyslektický kroužek. Jeho oblíbené předměty jsou

kreativnějšího typu, především výtvarná výchova a pracovní činnosti. Naopak největší problémy má díky svým poruchám učení s anglickým jazykem.

Zhodnocení:

Petr dosáhl velikého pokroku již po čtyřech měsících práce s ním. Jeho školní výsledky se výrazně zlepšily. Díky kontrole ze strany matky a následně i odborníků, problémy s nepřipraveností do školy prozatím pominuly. Teď se musí převážně zaměřit na osamostatnění této činnosti, aby zásah odborníků nebyl nutný a matka s Petrem tyto činnosti zvládali sami bez pomoci. Sice se je pracovníci snaží vést k samostatnosti, ale v tomto případě se spíše jedná o cíl dlouhodobější, neboť toho matka kvůli psychickým problémům není prozatím schopna.

V doučování pro Petra bude nejvhodnější pokračovat nadále, ale také i ve vyšších ročnících, neboť matka mu v učení není schopna plnohodnotně pomoci nebo poskytnout nějakou radu. Její vědomosti a znalosti v tomto ohledu nejsou dostatečné. Díky vhodně zvoleným didaktickým pomůckám, bude docházet k dalšímu zlepšování Petrových schopností. Petr je na nejlepší cestě k vyřešení problémů, naštěstí se k odborníkům, kteří mu pomáhají, dostal velice brzy a díky pobytu v azylovém domě je neustále pod dohledem.

Důležitým faktorem je také úspěšné protialkoholní léčení matky a její současný pozitivní a relativně zodpovědný přístup k výchově syna. V takovém prostředí je Petr mnohem více motivován ke svému zlepšení.

Kazuistika č. 5

Jméno: Petra

Věk: 26 let

Bydliště: Brno

Matka dvou dětí, dítě 4 roky v pěstounské péči, dítě 1 rok v péči dětského centra Chovánek

Sociální problém:

Matka byla převezena s novorozencem do azylového domu z porodnice. Ještě ten den bylo dítě odvezeno do dětského centra Chovánek a matka puštěna domů. Po 4 měsících byla matka s dítětem ubytována na žádost OSPODu ve stejném zařízení.

Osobní anamnéza:

Paní Petra se před šesti lety seznámila v restauraci s mužem a po krátké známosti se k němu nastěhovala. Neměla pevné rodinné zázemí, rodiče byli od jejích 4 let rozvedeni, pravidelně se střídala v pobytu u nich. V době, kdy se s partnerem seznámili, pobývala u matky, jejím přítelem a dalšími dvěma sourozenci, soužití jí nevyhovovalo. V té době nepracovala, volný čas trávila s kamarády většinou v restauračních zařízeních. Paní Petra začala pomáhat přítelovi s výchovou jeho dcery z prvního manželství, v té době byly dcerce 4 roky. Po roce známosti Petra otěhotněla, partner dítě nechtěl a nutil Petru k potratu. Ona si dítě nechala a chtěla od něho odejít. Rodiče partnera koupili dům na vesnici, kam se všichni parneři odstěhovali. Přítel nikde oficiálně nepracoval, vyhledával brigády, byl nespolehlivý, nepřispíval na domácnost. Při konfliktních situacích byl agresivní a vulgární. Vyčítal Petře, že všechno zlé se děje díky ní. Výchovu své první dcery Terezy nezvládal a tak ji odvezl k rodičům, kde si ji do pěstounské péče vzala sestra jmenovaného.

Paní Petra porodila zdravou dceru Markétu. V době laktace byla hospitalizována v nemocnici, kde se učila starat o novorozence. Byla ve špatném psychickém stavu, často trpěla bolestmi břicha a hlavy. Byly jí naordinovány léky. Po příjezdu domů trpěla často únavou, neměla chuť nic dělat, partner jí nadával. Brala prášky na uklidnění a neslyšela, kdy dcera pláče, poskytovala jí nedostatečnou stravu. Petra chodila do místního hostince, v podnapilém stavu partnerovi vyhrožovala a chovala se hystericky. Otec dítěte podal na partnerku trestní oznámení, že nevhodně pečuje o dceru, často je v podnapilém stavu a má psychické problémy. Do partnerského vztahu se pletli rodiče partnera a vyhrožovali jí, že na ni zavolají sociálku a dítě jí vezmou. Tak se do týdne i stalo. Petra jela s partnerem vyřizovat záležitosti na OSPOD, utekla z auta a oznámila mu, že si zajistí pobyt v azylovém domě. Nestalo se tak. Markéta je dodnes v péči sestry přítele, stejně jako její starší nevlastní sestra Tereza.

Paní Petra však otěhotněla podruhé, pracovnice z OSPODu za ní pravidelně dojížděly. Petra dostala na výběr. Buď půjde z porodnice do AD, kde se s podporou bude řádně starat o novorozence, nebo jí dítě bude odebráno. Matka souhlasila s první variantou.

Sociální práce:

Osobní cíl uživatelky - dostat druhozenou Dianu do vlastní péče, absolvovat znalecké posudky, stmelit rodinu, vylepšit komunikaci s partnerem a zažádat o získání starší dcery do péče.

Petra byla přijata i s novorozenou dcerou Dianou do našeho zařízení. Ještě ten den přijely pracovnice OSPODu. Za doprovodu soudní vykonavatelky a policie dítě matce odebrali.

Postup při sociální pomoci:

S pomocí sociální pracovnice se uživatelce podařilo vyjednat návštěvy u dcery v Chovánku.

Po odebrání dítěte matka bydlela v domku se svým partnerem, po čtyřech měsících má matka dítě u sebe a pobývá v azylovém domě.

Paní se adaptuje v novém zařízení. Vůbec nechápe, proč nemůže být doma u partnera s dítětem. Je klidná, všechny povinnosti spojené s Domovním řádem plní. Bytovou jednotku má v pořádku, vaří, pere o dítě se vzorně stará. Otec matce a dítěti vozí nákupy (potraviny, plíny atd.). Matka konzultuje potřeby dítěte s pracovníci v sociálních službách. Účastní se akcí, besed a výletů pořádaných AD. Skoro každý víkend odjíždí do domku za svým partnerem.

Paní se snaží navázat kontakt se starší dcerou Markétou. Nejprve jí rodiče partnera zakazovali Markétu navštěvovat. Později si ji brala na vycházky kolem domu a pak si ji vozila do azylového domu. Matka velice trpí tím, že nemůže mít starší dceru u sebe, výchovné metody tety se jí nelíbí. Cítí se mnohdy v beznaděži. Prošla již znaleckými testy, které pro ni nedopadly dobře, teď se chystá na další. Necítí podporu ze strany partnera, nechová se jako správný otec. Partner nesouhlasí s tím, aby s nimi bydlely obě dcery.

Žena trpí nočními děsy, kdy se jí vrací vzpomínka ze svých 17ti let. Tehdy byla na diskotéce a tehdejší partner ji zavedl po diskotéce do nějakého bytu a tam ji chtěla skupina mladíků znásilnit. Od té doby Petra dochází pravidelně k psychiatrovi.

Paní Petře byla zprostředkována pomoc Charitní poradny, psychologa, terapeuta. Spolupracuje s OSPODem.

Zpětná vazba uživatelky:

„Neměla jsem nikoho, kdo by mi pomohl v má zapeklité situaci. Byla jsem matkou dvou dětí a ani jedno jsem neměla u sebe. Pobyt na azylovém domě mi pomohl nahlédnout na moji situaci jiným směrem, uvědomila jsem si své chyby. Bála jsem se znaleckých posudků, pracovnice mě v této nejistotě pomohly.“

Hodnocení:

Paní Petra se nakonec rozhodla vrátit se k otci svých dětí. Prostředí ani vztah není ideální. Přesto v domě vidí jistotu a bezpečí, partner ji nakoupí, vydělá i nějaké peníze. Rodiče dostali mladší dceru do své péče a společně se o ni starají, oba prošli úspěšně znaleckými posudky. Využívají terénní Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi.

Domácnost je vedena dobře, partner opravuje domek, finančně ho podporují jeho rodiče, nechává se ale jimi ovlivňovat. S rodiči partnera nemá Petra dobrý vztah, nemůže jim odpustit, že kvůli nim přišla o prvorozenou Markétu, s čímž se nikdy nesmíří. Dochází k občasným hádkám, Petra prosazuje své názory, ale partner na ně nereaguje, snaží se tedy spíš partnerovi přizpůsobovat. Společně navštěvují starší dceru, která stále zůstává ve výchově sestry partnera.

Závěr kazuistik

Z kazuistik vyplývá, že azylový dům pro matky s dětmi neslouží jen k uspokojování základních potřeb (bydlení, místo pro přípravu stravy), ale pomáhá uživatelům řešit jejich nepříznivou sociální situace. Pracovnice pomáhají uživatelkám, aby se opět postavily na vlastní nohy a dokázaly žít bez závislosti na sociálních službách na základě stanovení osobních cílů v individuálním plánování. U všech uživatelů byly využity metody ke stabilizaci rodinné situace (vedení individuálních plánů, aktivizační činnosti, spolupráce s jinými institucemi).

Kazuistiky ukazují, že kromě výchovného působení na děti při aktivizačních činnostech hraje velkou roli i práce s matkou. Zejména práce s matkou na tom, aby byla schopna dítěti zajistit bezpečné a podnětné prostředí pro jeho vývoj. Aby sama zvládala naplnit volný čas dítěti.

ZÁVĚR

Hlavním cílem mojí bakalářské práce s názvem **Neformální výchova dětí v azylovém domě** byla analýza volnočasové výchovy dětí v azylovém domě z pohledu jeho fungování. Azylový dům je krajní řešení náročné životní situace, do které se můžou osaměle matky s dětmi dostat a na kterou již samy nestačí. V azylových domech se převážně zaměřují na práci s matkou. Děti jsou však důležitým článkem, na který považují za důležité primárně působit. V azylovém domě tráví veškerý svůj volný čas. Je třeba napomáhat detekovat potřeby dítěte jak ve výchově, tak ve volném čase a k volnému času, k prevenci a snižování rizik sociální patologie.

V péči o neformální výchovu dětí a mládeže spatřuji pak význam volnočasových aktivit v pozitivním rozvoji a orientaci osobnosti mladého člověka. To vše v souladu se společensky akceptovanými normami.

Lze konstatovat, že děti, které bydlí s matkou v azylovém domě, tvoří poměrně početnou skupinu. Volný čas dětí a mládeže, jeho obsahové naplnění má význam pro celoživotní orientaci člověka. V dětství a mládí se utváří hodnotový systém jedince, zájmová orientace, životní pozice a způsoby. Role výchovného působení ve sféře volného času mladé generace je nezastupitelná. Je v něm skryt obrovský potenciál, který je nutno uvědoměle, cíleně a systematicky využívat.

Výchovné působení prostřednictvím volnočasových aktivit může zmírnit rizika plynoucí z fenoménu bezdomovectví dětí a předávání špatných sociálních návyků z generace na generaci. Hlavními cíli výchovného působení je účinně přispívat ke stabilizaci dítěte, pozitivně ho motivovat, rozvíjet jeho schopnosti a dovednosti.

V průběhu vypracování práce jsem si ujasnila poznatky o problematice neformální výchovy a volného času. Po zpracování bakalářské práce jsem došla k závěru, že azylový dům může prostřednictvím neformální výchovy těmto dětem zprostředkovat smysluplnou náplň volného času a plnit preventivní funkci.

Přínos mojí práce spatřuji v tom, že výsledky budu prezentovat na poradách pracovníků azylových domů, případně na seminářích a konferencích týkajících se problematiky rodiny.

Svou závěrečnou práci chápu jako účelovou jednak z hlediska završení studia bakalářského oboru Sociální pedagogika a jako deskripci a analýzu fungování instituce azylový dům pro matky s dětmi v Boskovicích.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. ČERMÁKOVÁ, K., JOHNOVÁ, M., *Zavádění standardů kvality sociálních služeb do praxe*. 1. vyd. Praha : Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2002. ISBN 80-86552-45-4.
2. DUNOVSKÝ, J. *Dítě a poruchy rodiny*. 1. vyd. Praha : Avicenum, 1986. 139 s. ISBN 08-040-86.
3. HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času : současné trendy*. 1. vyd. Praha : Portál, 2008, 239 s. ISBN 978-807367-473-1.
4. HODAŇ, B., DOHNAL, T. *Rekreologie*. 2. vyd. Olomouc : Hanex, 2008, 281 s. ISBN 978-80-244-2197-1.
5. HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*. Praha : Portál, 2004, 176 s. ISBN 80-7178-927-5.
6. HORNEYOVÁ, K. *Neuréza a lidský růst*. Praha : Triton, 2000. 304 s. ISBN 80-7205-715-4.
7. HRADEČTÍ, I., V. *Bezdomovectví – extrémní vyloučení*. 1.vyd. Praha : Naděje, 1996, 107 s. ISBN 80-902292-0-4.
8. KELLER, J., *Posvícení bezdomovců : úvod do sociologie domova*. 1. vyd. Praha : Sociologické nakladatelství, 2013, 290 s. ISBN 978-80-7419-155-8.
9. MAREK, J., STRNAD, A., HOTOVCOVÁ, L., *Bezdomovectví : v kontextu ambulantních sociálních služeb*. 1. vyd. Praha : Portál, 2012, 176 s. ISBN 978-80-262-0090-1.
10. PÁVKOVÁ, J. a kol. *Pedagogika volného času*. 3. vyd. Praha : Portál, 2002. 231 s. ISBN 8-7178-711-6.
11. PETRUSEK, M. *Velký sociologický slovník. P-Ž*. 1. vyd. Praha : Karolinum, 1996. 749 – 1627 s. ISBN 80-7184-310-5.
12. PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. 3. vyd. Praha : Portál, 2001, 328 s. ISBN 80-7178-579-2.
13. SLEPIČKOVÁ, I. *Sport a volný čas*. 2. vyd. Praha : Karolinum, 2005, 115 s. ISBN 80-246-1039-6.

14. SLEPIČKOVÁ, I. In HODAŇ B. *Volný čas a jeho současné problémy : sborník příspěvků přednesených na vědeckém symposiu v Olomouci přednesených ve dnech 20. a 21. května 2002*. 1. vyd. Olomouc : Hanex, 2002. 188 s. ISBN 80-85783-37-1.
15. SPOUSTA, V. *Kapitoly z pedagogiky volného času*. 1 vyd. Brno : Masarykova univerzita, 1996. 37 s. ISBN 80-210-1274-9.
16. SPOUSTA, V. In HODAŇ B. *Volný čas a jeho současné problémy : sborník příspěvků přednesených na vědeckém symposiu v Olomouci přednesených ve dnech 20. a 21. května 2002*. 1. vyd. Olomouc : Hanex, 2002. 188 s. ISBN 80-85783-37-1.
17. Standardy kvality sociálních služeb Azylového domu Boskovice, Boskovice 2014.
18. Standardy kvality sociálních služeb Sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi Boskovice, Boskovice 2014.

Prameny:

Zákon č. 586/1992, o dani z příjmu, ve znění pozdějších předpisů.

Zákona č 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějším předpisů.

Zákon č. 108/2006, o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 104/1991 Sb., Úmluva o právech dítěte.

Internetové zdroje:

Poslání a cíle S.A.D. [online]. [cit. 28.3.2014].

Dostupné na www: < <http://www.azylovedomy.cz/poslani-a-cile-s-a-d/>>.

Poslání Diecézní charity Brno. [online]. [cit. 28.3.2014].

Dostupné na www: < <http://dchb.charita.cz/diecezni-charita-brno/>>.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Organizační schéma Centra "PRO" Boskovice

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Složení uživatelů služby azylového domu

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 Soubor faktorů, které ovlivňují matku a její děti v azylovém domě

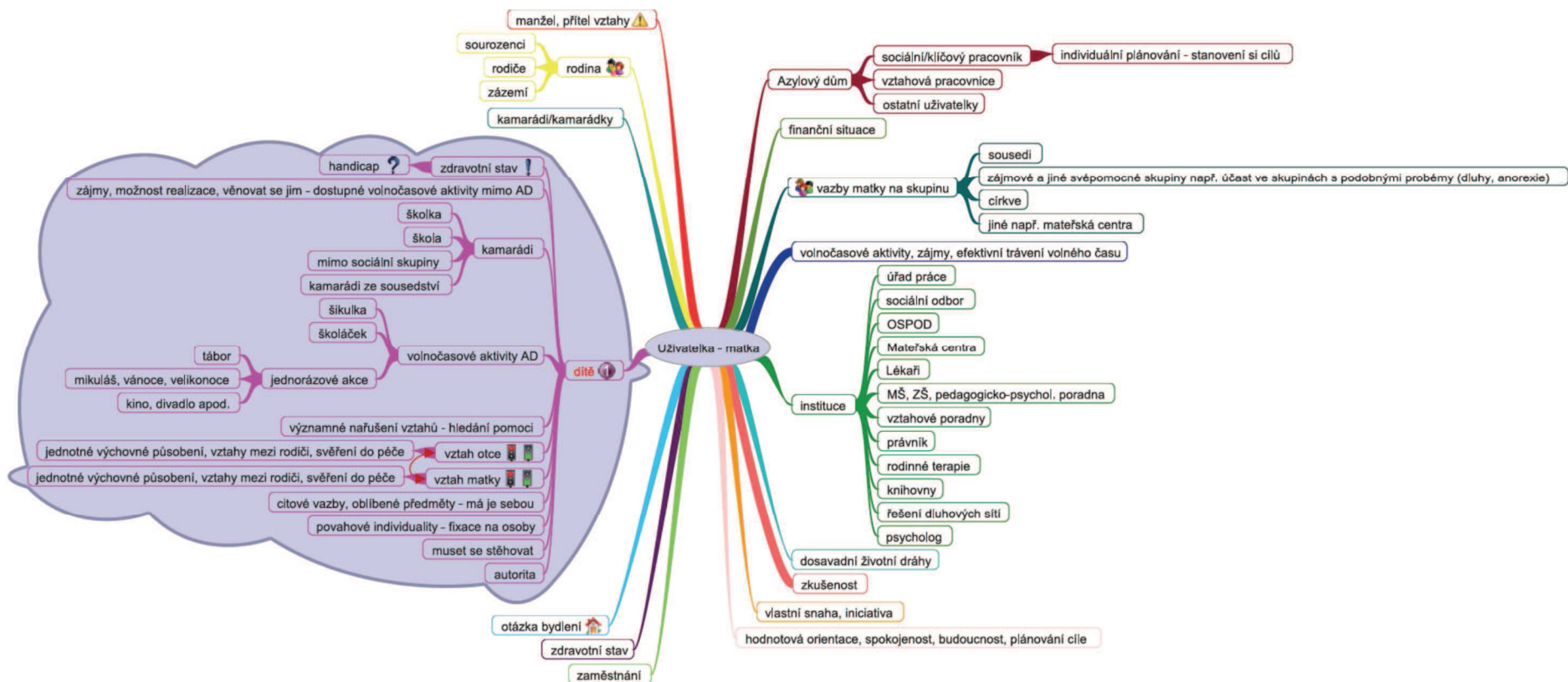
Příloha 2 Organizace nabízející volnočasové aktivity v Boskovicích

Příloha 3 Informační leták Azylový dům

Příloha 4 Informační leták Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi

PŘÍLOHA P I: SOUBOR FAKTORŮ, KTERÉ OVLIVŇUJÍ MATKU A JEJÍ DĚTI V AZYLOVÉM DOMĚ

Jako přílohu mé bakalářské práce uvádím myšlenkovou mapu, kterou pokládám za vhodný nástroj ke konstrukci obrazu jak rodinné, tak i životní a vztahové situace matek s dětmi v azylovém domě pro matky s dětmi v Boskovicích.

Přínos myšlenkové mapy spatřuji v grafické přehlednosti a vztažnosti jednotlivých činitelů na aktuální sociální situaci matky a jejích dětí.

PŘÍLOHA P II: ORGANIZACE NABÍZEJÍCÍ VOLNOČASOVÉ AKTIVITY V BOSKOVICÍCH

17.listopadu 153/1, Boskovice
E-mail: ddm@ddmboskovice.cz,
<http://www.ddmboskovice.cz>

Pro nejmenší děti	Pro žáky ZŠ	Pro mládež od 15 let
1. Sportík Emílek 250 Kč Pro tělesný a pohybový rozvoj	1. Taneční školička 350 Kč	1. Rybářský klub 250 Kč
2. Veselé pískání 450 Kč Základy dechového cvičení,jednoduché písně	2. Aerobic 350 Kč	2. Haf-klub 300 Kč
3. Borověnka 400 Kč Folklorní soubor-přípravka	3. Borověnka 400 Kč	3. Tanec se psem 300 Kč
4. Všechnálek 300 Kč Vše o přípravě předškoláků	4. Veselé pískání 450 Kč	4. Aikido 600Kč
5. Angličtina pro nejmenší 750 Kč	5. Kytara k táboráku 450 Kč	5. Informatika 550 Kč
6. Pastelka 350 Kč Kreslení,výroba dárečku,kouzla s barvami	6. Hra na klávesy 450 Kč	6. Plavání 1200 Kč
7. Myšák Ládík 400Kč Základy s PC	7. Kutílek 400 Kč	7. Florbal 600 Kč
8. Fotbal 500 Kč	8. Svišti 300 Kč	8. Klub mladých astronomů 300 Kč
9. Kompenzační cvičení s prvky jogy – 350 Kč/3 měsíce	9. Plastikovní modeláři 400 Kč	9. Spektrum – výtvarně keramický 500 Kč
	10. Letečtí modeláři 400 Kč	10. Keramika 1000 Kč
	11. Papíroví modeláři 300 Kč	11. Hip –Hop 400 Kč
	12. Kroužek PC znalců 500Kč	12. Klub „naplno“
	13. Informatika 550 Kč	13. Stolní fotbal 300 Kč
	14. Hry s počítačem 400 Kč	14. Lorica – skupina historického šermu 800 Kč
	15. Písíčko 450 Kč	
	16. Angličtina pro nejmenší 750 Kč – pro začátečníky – kurz pro pokročilé	
	17. Španělština 750 Kč – pro začátečníky od 4 tř.	
	18. Němčina 750 Kč – pro začátečníky od 5 tř.	
	19. Ruština 750 Kč – pro začátečníky od 5 tř	
	20. Haf – klub 300 Kč pro děti 3-9 třídy	
	21. Tanec se psem – 300 Kč – pro děti od 4 třídy	
	22. Rybářská akademie 250 Kč – pro děti od 8 let	
	23. Klub lesní moudrost 250 Kč – od 8 let - Výchova přírodou základy tábournictví,zálesáctví	
	24. Kroužek mladých hvězdářů 300 Kč – od 6 třídy	
	25. Dobrůtkař – 400 Kč – od 2 třídy - Příprava moučníku,lidové zvyky,rukodělná práce	
	26. Dívčí klub – 400Kč – pro děvčata od 5 tř. - Domácí a mezinárodní kuchyně	
	27. Tvořivá pastelka 350 Kč – od 2 třídy	
	28. Výtvarně rukodělný 350 Kč – pro děti od 2 třídy	
	29. Mladý zdravotník 300 Kč	
	30. Sportovní hry 300 Kč	
	31. Kompenzační cvičení s prvky jogy (350/3 měsíce)	
	32. Plavání 1000 Kč	
	33. Stolní tenis 300 Kč	
	34. Balonky 300 Kč	
	35. Hip –Hop 400 Kč	
	36. Fotbal 500 Kč	
	37. Odbíjená 600 Kč	

TJ Rytmus Boskovice
U lázní 1734
<http://www.tjrytmus.cz>
E-mail: tjrytmus@quick.cz

Pro nejmenší děti	Pro žáky ZŠ
<p>RODIČE A DĚTI - Cvičení a hry pro 2-4leté děti při hudbě a náradí</p> <p>KLOKÁNEK Oblíbené cvičení pro předškoláky na náradí, s míči, hry a závodění.</p> <p>MÁTEDOMA NEPOSEDU? - Pro 5tileté děti V případě velkého zájmu ještě v úterý</p> <p>ŽABKY Cvičení pro děti 3-5 let formou her, pohybových cvičení, cvičení s náčiním atd doplněné písničkami a říkadly. Cílem je hravou formou rozvíjet pohybové schopnosti dětí</p> <p>UČÍME SE PLAVAT <i>od 3-4let s rodiči (půlroční kurz)</i></p> <p>MÁMO, TÁTO – VODA JE NÁŠ KAMARÁD <i>(tříměsíční kurz)</i> Hry ve vodě, základní plavecké návyky pro děti od 1-3let s využitím speciálních pomůcek</p> <p>PŘÍPRAVKA PLAVÁNÍ <i>bez rodičů (půlroční kurz)</i> Základy plavání hravou formou pro děti od 4-6let s využitím speciálních pomůcek.</p>	<p>SPORTOVNÍ HRY PRO HOLKY Pro holky 1. – 4. třída.</p> <p>SPORTOVNÍ HRY PRO KLUKY Pro kluky 1. – 4. třída Florball, fotbal, ringo, basketbal a jiné více či méně známé hry vyzkouší ti, kteří se nebojí pohybu, chtějí se něco naučit a také si zahrát zápas.</p> <p>DANCE AEROBIK Závodně-taneční aerobik pro kluky i holky 5.-9.třídy ZŠ. Naučím vás zde pohybovat se, uvolnit se, ale zároveň protáhnout svaly a zapotit se.</p> <p>BABY STEP Základy stepaerobiku pro šikovné holky a kluky. Zábavnou formou se děti seznámí se zajímavým cvičením se kterým je spospojena rychlost, ohebnost, šikovnost a odvaha pustit se do něčeho nového.</p> <p>TANEČNÍ A GYMNASTICKÁ Pro 3. - 6. třídu.</p> <p>TANEČNÍ A POHYBOVÁ GYMNASTIKA Cvičení je určeno pro děti předškolního a mladšího školního věku. Cílem je probudit v dětech vztah k pohybu a hudbě nenásilnou formou prostřednictvím mnoha tanečních her a motivujících cvičení a vštípit jim zásady správného držení těla, jejichž dodržování je může ochránit před zdravotními potížemi v dospělém věku. Děti se přirozeným způsobem učí zapojovat do kolektivu, rozvíjet svou fantazii. Budou se zdokonalovat v pohybových dovednostech a rozvíjet pohybové schopnosti, dynamickou sílu. Sebou si děti přinesou pohodlné oblečení, cvičky, tenisky, nějakou oblíbenou hračku (přim AEROBIC Pohybové skladby a taneční aerobic pro dívky 2. – 5. třída.</p>

Mateřské Centrum Boskovice

Masarykovo nám. 21/22

680 01 Boskovice

mc.boskovice@seznam.cz

Pro nejmenší děti

Tanečky

Hrátky s nemluvnátky - je cvičeníčko určené pro větší miminka, která začínají lézt, lezou a pomaličku začínají chodit.

Hrátky s batolátky -Pro nejmenší batolátka, která už zvládla první krůčky. Máme připravená říkadla a dětské písničky, které zpestříme cvičením.

Šikulka - Výtvarné hrátky jsou určené pro děti od 1 roku do 3 let. Kreslíme a vyrábíme ze všech možných materiálů, náročnost výrobků je vždy přizpůsobena věku dětí, aby je to bavilo a bylo to pro ně bezpečné.

Pohádkové kořeníčko - Pojd'te s námi za pohádkou ... tou známou, i tou neznámou. Zaspíváme si, zahrajeme pohádku a pak si vyrobíme něco pro radost.

Angličtina pro děti

Mami, namaluj mi - Smyslem výtvarné hry s dítětem je nácvik malování.

Kubík aneb klub křesťanských rodičů

Herna- každý den, cena 250,- Kč 10 vstupů / jednotlivě 30,- Kč

klub dvojčat a vícčrat - Scházíme se jednou měsíčně
Odpoledne nejen pro rodiče

Další organizace a spolky:

Orel Jednota Boskovice Komenského 2317/33A, Boskovice, tel. 608 328 323 Sporty: florbal, stolní tenis, malá kopaná, turistika, stolní hokej Email: orel.boskovice@seznam.cz http://www.orelboskovice.cz	TJ SOUZ Boskovice Nám.9.května 2153/2a, Boskovice Sport: vzpírání
Klub českých turistů Boskovice Čížovky 20 Sport: turistika http://www.boskovice.cz/kct/index.htm	LTC Velen Boskovice Na Vyhlídce 22, Boskovice Sport: tenis
Pionýrská skupina Náměstí 9.Května 7a, Boskovice 680 01 http://www.pionyrboskovice.cz/	TJ Minerva Boskovice Gagarinova 1914/103, Boskovice Sport: odbíjená http://www.volejbalboskovice.estranky.cz/
Dykon- skupina historického šermu	Střelecký klub DREXLER Boskovice
ZUŠ Boskovice , náměstí 9 května 7, 680 01 Telefon: 516 452250, email: zusbce@tiscali.cz http://www.zusboskovice.cz/	Taneční škola BODY ROCKERS o.s. Wolkerova 3, 680 01 Boskovice http://www.body-rockers.com/clanky/news.html info@body-rockers.com
SDH Boskovice II - mazurie http://hasici-mazurie.wz.cz/index.php	ALKYON Boskovic, klub sportovního potápění Dřevařská 17, Boskovice Sport: sportovní potápění www.alkyon.cz
Skautský oddíl NIBOWAKA http://www.nibowaka.ic.cz/index.php	Kuželkářský klub Velen Boskovice Dukelská 1602/8A, Boskovice Sport: kuželky
Skautský oddíl OIČEGO Boskovice Sokolská 13, 680 01 Boskovice tel: 721 332 383 oicego@seznam.cz http://oicego.webnode.cz/	Šachový klub Boskovice K Lipníkům 23, Boskovice Sport: šachy http://sachy-boskovice.tym.cz
Sportovní klub Neptun e-mail: v.p@atlas.cz web: www.neptun-boskovice.webzdarma.cz www.sknb.xf.cz	Squash Club Boskovice K Lipníkům 22, Boskovice Sport: squash
Kynologický klub Boskovice http://www.kk-boskovice.estranky.cz/	Jezdecké sdružení Boskovice, o.s. Janáčkova 5, Boskovice Sport: jezdeckví
HC Boskovice, o.s. Sokolská 1175/28, Boskovice Sporty: lední hokej mládež, in-line hokej Email: hcboskovice@seznam.cz http://www.hcboskovice.banda.cz	Plavecký oddíl Sport: plavání http://www.plavaniboskovice.cz
Aikido Boskovice K.Trefný tel. 737 580 844 737 580 844 Sport: aikido E-mail: aikidoboskovice@seznam.cz http://www.aikidoboskovice.wz.cz	Basketsport Boskovice o.s. Bezručova 2074/3, Boskovice Sport: basketbal mládež E-mail: basketbce@centrum.cz http://www.basketsport-boskovice.cz

PŘÍLOHA P III: INFORMAČNÍ LETÁK AZYLOVÝ DŮM

Cílem této služby je, aby se matky/ženy s dětmi, dokázaly postarat o sebe a své děti, zajistit a vést samostatný plnohodnotný život v běžné společnosti.

Cílové skupiny

- matky/ženy s dětmi, těhotné ženy od 18 let věku v nepříznivé životní situaci
 - osoby (matky/ženy s dětmi) v krizi
 - oběti (matky/ženy s dětmi) domácího násilí
 - oběti (matky/ženy s dětmi) trestné činnosti
 - oběti (matky/ženy s dětmi) obchodu s lidmi
 - osoby (matky/ženy s dětmi) bez přístřeší
- Za děti se považují nezaopatřené děti a mládež od 0 – 26 let.

Poskytované činnosti

(dle vyhlášky č. 505/2006 Sb. §22 o sociálních službách)

- pomoc při zajištění stravy
 - vytvořit podmínky pro samostatnou přípravu nebo pomoc s přípravou stravy
- ubytování
 - poskytnout ubytování na dobu zpravidla nepřevyšující 1 rok, umožnit celkovou hygienu těla,
 - vytvořit podmínky pro zajištění úklidu, praní a žehlení osobního prádla, výměnu ložního prádla
- pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí
 - pomoc při vyřizování osobních záležitostí
 - pomoc při obnovení nebo upevnění kontaktu s rodinou a podpora při dalších aktivitách, podporujících sociální začleňování
- základní sociální poradenství

Zásady služby

- Respektování jedinečnosti každého člověka
- Individuální práce s uživatelem
- Týmová práce, profesionalita
- Empatie

V prostorách AD je matkám/ženám s dětmi k dispozici 9 pokojů (27 lůžek). Součástí všech pokojů je kuchyňský kout a vlastní sociální zařízení. Jeden z pokojů je zařízen bezbariérově.

SLUŽBA JE POSKYTOVÁNA NEPŘETRŽITĚ

KB Blansko, č.ú. 15635631/0100
Variabilní symbol: 212

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Sociální služba je realizována v rámci projektu „Zajištění vybraných služeb sociální prevence v Jihomoravském kraji“, registrační číslo CZ.1.04/3.1.00/05.00056, který je financován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu ČR prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost.

CENTRUM "PRO" BOSKOVICE SOCIÁLNÍ SLUŽBA AZYLOVÉ Domy

Posláním sociální služby Azylové domy je poskytnout ubytování matkám/ženám s dítětem/děťmi a těhotným ženám (dále jen matky/ženy s dětmi), které se ocitly v nepříznivé sociální situaci, spojené se ztrátou bydlení. Nabízet jim individuální pomoc a podporu, aby s využitím vlastních schopností vyřešily svoji sociální situaci.

Diecézní charita Brno – Oblastní charita Blansko
Centrum "PRO" /Pomoc Rodinám, Obětem/ Boskovice
Sociální služba Azylové domy
Dukelská 12b, 680 01 Boskovice
Tel.: +420 516 411 966, mobil: +420 737 230 843
matka-dite.boskovice@charita.cz
www.blansko.charita.cz

OBLASTNÍ CHARITA
BLANSKO

PŘÍLOHA P IV: INFORMAČNÍ LETÁK SOCIÁLNĚ AKTIVIZAČNÍ SLUŽBY PRO RODINY S DĚTMI

Cílem služby je minimalizace rizik souvisejících se způsobem života rodičů a jejich dětí a rozvoj kompetencí pro samostatný život. Rizika hrozící uživatelům určujeme a dosažení cílů služby vyhodnocujeme v rámci individuálního plánování.

Cílové skupiny

Nefunkční rodiny, neúplné rodiny, rodiny se sociálně patologickými jevy, zpravidla nízkopříjmové a závislé na sociálních dávkách, ve kterých žijí

- ♦ děti kojeneckého věku
- ♦ děti a mládež ohrožené společensky nežádoucími jevy
- ♦ oběti domácího násilí (členové rodiny)
- ♦ osoby v krizi (rodiny s dětmi)
- ♦ osoby, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy (rodiny s dětmi)

Principy

- ♦ Bezplatnost služby
- ♦ Anonymita služby
- ♦ Rovnost
- ♦ Individuální přístup k uživatelům
- ♦ Podpora vhodného výchovného prostředí pro dítě
- ♦ Důvěrnost sdělení
- ♦ Vstřícnost

Provozní doba ambulantní služby

Pondělí 12.30–16.00
Úterý 12.30–17.00
Středa 7.30–11.30
Čtvrtek 12.30–16.00

Provozní doba terénní služby

Pondělí 7.30–11.30
Úterý 7.30–11.30
Středa 12.30–15.30
Čtvrtek 7.30–11.30
Pátek 7.30–12.00 12.30–14.30

KB Blansko, č.ú. 15635631/0100
Variabilní symbol: 205

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Sociální služba je realizována v rámci projektu „Zajištění vybraných služeb sociální prevence v Jihomoravském kraji“, registrační číslo CZ.1.04/3.1.00/05.00056, který je financován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu ČR prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost.

CENTRUM "PRO" BOSKOVICE SOCIÁLNĚ AKTIVIZAČNÍ SLUŽBY PRO RODINY S DĚTMI

Posláním Centra "PRO" Boskovice – Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi - je návrat rodin s dětmi do běžného života, předcházení kriminality dětí a mládeže na Boskovicku (obvod obecního úřadu obce s rozšířenou působností). Podporujeme a pomáháme rodičům ve zvládnání obtížných životních situací. Rodinu podporujeme v její samostatnosti a funkčnosti.

Diecézní charita Brno – Oblastní charita Blansko
Centrum "PRO" Boskovice
Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi
Dukelská 12b, 680 01 Boskovice
Tel: +420 516 412 816, +420 604 920 456
lucie.scudlova@charita.cz
www.blansko.charita.cz

Více informací naleznete na www.blansko.charita.cz

KONTAKT